

VILLREINNEMNDA FOR RONDANE OG SØLNKLETEN

PROTOKOLL FRA MØTE 4/2017

Fåvang skytterhus, 24.04.2017, kl. 16.00-18.30.

Møtet var planlagt på Venabu Fjellhotell. Pga. dårlig værmelding og tilbakemeldinger fra Statens Vegvesen om morgenen om at fv. 27 over Venabygdsfjellet sannsynligvis ville bli stengt i løpet av dagen, ble møtet flyttet til Fåvang skytterhus. Nemndas medlemmer fra Østerdalsida ble stort sett forhindret fra å møte. Av hensyn til fastsetting av fellingskvoter for 2017, ble det imidlertid valgt å avholde møtet, framfor å utsette det.

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Janne Lunaas	X	Leif Langodden	
Dovre	Arne Vadet	X	Gunn Jane Ulekeliv	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng		Bjørn Brendbakken	
Hamar	Hilde Nyborg Fischer		Erling Alderslyst	
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo	X	Jan Roger Bøe Øien	
Rendalen	Arne Hagetrø		Silje Mogstad Finstad	
Ringebu	Laila Bårdsløkken		Bjørn Moastuen	X
Ringsaker	Andreas Karlsen	X	Anne Mæhlum	
Sel	Jørund Båtstad	X	Eldri Siem	
Stor-Elvdal	Torstein Storaas		Turid Hoffstad	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke		Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi	X	Anne Magnhild Braastad Lie	
Åmot	Ole Erik Hørstad		Sissel Frang Rustad	
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

SAKER:	
2017/19	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE
2017/20	REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER
2017/21	SØLNKLETEN – SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2017
2017/22	RONDANE NORD - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2017
2017/23	RONDANE SØR - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2017
2017/24	BUDSJETT FOR 2017
2017/25	UTLYSING AV TILTAKSMIDLER 2017
2017/26	RAPPORT FRA FAMPEN-PROSJEKTET
2017/27	RINGEBU – KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2015-2027 – 3. GANGS HØRING
2017/28	FOLLDAL – REVISJON AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL – HØRING AV PLANPROGRAM
2017/29	«LANGLØYPEPROSJEKTET» SYKKELTRASÉ GJENNOM NORD-ØSTERDALEN TIL RØROS
2017/30	ARBEIDSFORM FOR NEMNDA – OPPSUMMERING AV GRUPPEARBEID PÅ MØTE 2/2017
2017/31	EVENTUELT

2017/19 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE

Innkalling og sakliste ble godkjent.

2017/20 REFERAT- og ORIENTERINGSSAKER

1. Nytt nemndsmedlem fra Folldal

Miljødirektoratet har oppnevnt Solvår Brustad Lilleeng til nytt medlem i nemnda fra Folldal. Velkommen til Solvår!

2. Frydalen landskapsvernområder – Etablering av landbruksveg (jfr. sak 2016/25 og 2017/6)

Nasjonalparkstyret har gitt tillatelse til etablering av vegen under vilkår av at det før arbeidet med settes i gang blir etablert et regelverk for bruk av vegen. Nord-Fron og Sør-Fron kommuner jobber med et slikt regelverk. Det var innkalt til et arbeidsmøte om saken 24. mars, der kommunene, grunneiere, nasjonalparkforvalter, villreinutvalg og nemndas sekretær deltok. Det ble enighet om at som vilkår for anlegge vegen på tvers av villreintrekket til Tjønnseterfjellet, i nasjonalt villreinområde, skal det etableres et forbud mot sykling langs vegen. Dette må utarbeides som en forskrift etter friluftslovas §2. Kommunene arbeider videre med å utarbeide en slik forskrift.

3. Søknad om å bebygge eiendom i Høstdalen, Alvdal kommune (jfr. sak 2017/2)

Tomta var fradelt, men lå som LNF-område i kommuneplanen. Nemnda frarådte dispensasjon med henvisning til retningslinjene for buffersona i regionalplanen for Rondane-Sølnkletten, som har forbud mot ny hyttebygging i buffersona utenom allerede godkjente tomter i regulerings-/kommuneplan. Alvdal kommune fulgte tilrådingen fra nemnda og avsto søknaden om dispensasjon, begrunnet med at det ikke foreligger klart større fordeler enn ulemper i saken.

Dette er en viktig prinsippavgjørelse som nemnda kan henvise til for tilsvarende saker seinere, også i andre kommuner.

4. Kiting langs fv. 27 (jfr. sak 2017/13)

Villreinnemnda oppfordret kommunen til å ta inn bestemmelser i kommuneplanens arealdel om forbud mot kiting inn mot det aktuelle trekkområdet (jmf. Pbl §11-11 nr. 6) når planen sendes på tredje gangs høring. Kommunestyret har innarbeidet et slikt forbud i det planforslaget som nå er sendt på høring (jfr. sak 2017/27). Saken kom opp som initiativ fra nemndas medlem i Ringebu, og viser hvor viktig det er at nemndsmedlemmene melder inn saker i egen kommune.

5. Motorisert ferdsel til Øvre Dørålseter turisthytte (jfr. sak 2017/16)

Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ga Øvre Dørålseter turisthytte dispensasjon for 2017-2020 til å brøyte Dørålseterveien fra og med 14 dager før palmesøndag de år det ikke er tilstrekkelig med snø til å gjennomføre transport med snøskuter på etablert vintertrasé (dette må avklares med forvaltningsmyndigheten hver gang det er aktuelt og forvaltningsmyndigheten kan forespørres om brøyting kan gjennomføres fra og med 20 dager før palmesøndag). Det er satt en rekke vilkår for dispensasjonen. Disse er i hovedsak i tråd med nemndas tilråding. Unntaket var nemndas tilråding om å gi kun ett-årig dispensasjon inntil vilkårene var oppfylt. (Flerårig dispensasjon ble gitt).

6. Speilvending av prinsippet om forbud mot sykling i nasjonalparkene (jfr. sak 2017/14)

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre behandlet saken i styremøte 21. mars med følgende vedtak: «Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil på det sterkeste anbefale at dagens struktur med regulering av sykling i verneforskriftene for Rondane og Dovre nasjonalparker blir videreført

med hensyn til villreinen, jf. Meld. St. 18 (2015-2016). Sekundært anbefaler nasjonalparkstyret at forbud mot bruk av sykkel synliggjøres ved hjelp av soner på kart og at disse vises i forvaltningsplanen og ikke i forskriften».

Dette er i tråd med nemndas tilråding. Lignende vedtak er fatta i nasjonalparkstyrene i Reinheimen, Breheimen og Dovrefjell, villreinnemnda for Breheimen og Reinheimen, villreinnemnda for Snøhetta og Knutshøg og villreinutvalgene i Rondane nord og sør. Fylkesmannen i Oppland har videreformidlet disse signalene til nasjonale myndigheter, i forbindelse med det oppdraget Fylkesmannen har fått om å forberede og tilrå ovennevnte endringer i aktuelle verneforskrifter.

7. Etablering av europeiske villreinregioner

I Statsbudsjettet for 2017 er det satt av 6 mill. kr. til arbeid med Miljøkvalitetsnorm for villrein og etablering av Europeiske villreinregioner. På en samling for fylkesmennene 16.mars opplyste Miljødirektoratet at 1 mill. var avsatt til arbeidet med en miljøkvalitetsnorm, mens 5 mill. kr. skulle lyses ut i april til verdiskapingsprosjekter i de to områdene som er foreslått som europeiske villreinregioner. Europeisk villreinregion nord er foreslått å bestå av områdene Rondane, Snøhetta, Knutshøg og Sølknletten og region sør skal bestå av områdene Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei, Hardangervidda og Nordfjella. Etableringen avventer godkjenning av regionalplan for Dovrefjellområdet, som ligger i Kommunal- og moderniseringsdepartementet for avgjørelse.

Villreinnemnda har ikke kapasitet/ressurser til å kjøre egne prosjekter. Det er imidlertid viktig at nemnda gjør utlysingen kjent overfor aktuelle miljøer. Verdiskaping har i tidligere verdiskapingsprogrammer innenfor naturforvaltningssektoren vært bredt definert, som både økonomisk, miljømessig og sosial/kulturell verdiskaping. Dersom utlysingen blir like bred som tidligere, kan det være aktuelt at nemnda arbeider for å få fram søknader f.eks. innen skole og opplæring.

8. Miljøkvalitetsnorm for villrein

Naturmangfoldlova (§13) åpner for at:

«Kongen kan fastsette retningsgivende kvalitetsnormer for naturmangfoldet, bl.a. om forekomsten av en art eller utbredelsen eller økologisk tilstand av en naturtype.

.....

Blir en kvalitet fastsatt i en norm etter denne loven ikke nådd, eller er det fare for dette, bør myndigheten etter denne lov i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Planen kan bl.a. gå ut på at det fastsettes nærmere forskrifter med hjemmel i denne eller andre lover».

Klima- og miljødepartementet har bedt Miljødirektoratet utarbeide et forslag en kvalitetsnorm for villrein innen 31.12.17. Framdrift:

1. Etablering av ekspertgruppe med sekretariat (13 medlemmer) oppnevnt av KLD, ledelse/sekretariat i NINA. Gruppen skal klargjøre hva som menes med «god økologisk tilstand» for hovedøkosystemene, basert på vitenskapelige og etterprøvbare kriterier. Gruppen skal levere sin rapport 1.juni 2017.
2. Statusvurdering av alle 23 villreinbestander mht. data- og kunnskapsgrunnlag.
3. Vurdering av hvilke parametere som kan inngå i et klassifiseringssystem. Mulige parametre:
 - Bestandenes kondisjon, helsetilstand, genetikk.
4. Tilstand og utvikling i leveområdene.
5. Anbefaling om klassifiseringssystem inkl. omløpstid.
6. Fastsetting av kvalitetsnormen.

9. CWD/Skrantesjuka

Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VMK) la 29. mars fram en ny rapport (<https://static1.squarespace.com/static/530364efe4b0c37a4004ec79/t/58db8068b8a79b8e62f595e7/1490780286124/e3550c4d28.pdf>) som vurderer risiko forbundet med skrantesjuka. Hovedkonklusjonen er at skrantesjuka ikke vil forsvinne av seg selv, men ramme stadig flere hjortedyr og spre seg til nye deler av landet dersom det ikke settes inn omfattende og effektive tiltak raskt.

Ut ifra det en har sett i USA og Canada er skrantesjuka svært smittomt, og kan overføres direkte fra dyr til dyr eller indirekte gjennom miljøet. Sykdommen kan for eksempel overføres via jord og planter som dyrene spiser. Smittomme prioner er svært overlevelsedyktige, og kan smitte selv etter å ha ligget i naturen i flere år. Komiteen anbefaler at det må iverksettes effektive tiltak så tidlig som mulig dersom målet er å utrydde sykdommen. Hva som er effektive tiltak vil variere. VKMs vurdering er at et effektivt tiltak i bestander som kan avgrenses, som for eksempel villreinen i Nordfjella, er å skyte alle dyrene og legge området brakk i minst fem år.

Landbruks- og matdepartementet ba samme dag om at Mattilsynet i samarbeid med aktuelle fagmiljøer, skal forberede tiltak i tråd med rapporten fra VKM (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/cwdskrantesjuka-lmd-folger-opp-tilradinger-fra-vitenskapskomiteen-for-mattryggleik/id2546163/>)

For å følge med på videre utvikling i saken, se:

<https://tryggmatbloggen.com/2017/03/29/skrantesykens-inntog-i-norge/>
<https://www.villrein.no/>

10. Oversendte vedtak fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (tiltak som er i samsvar med verneforskriftene/der nemnda ikke er bedt om uttale, sakene sjekkes for evt. klage)

- Tillatelse til etablering av lastelommer langs Grimsdalsveien i Grimsdalen landskapsvernområde.
- Behandling av klage - Hemmeldalen naturreservat - Motorferdsel - 2017-2020 - Prepareringsmaskiner og snøskuter.
- Rondane nasjonalpark – Frydalen landskapsvernområde. Dispensasjon - Motorferdsel - 2017 - Bruk av snøskuter for transport av bevegelseshemmet barn i vinteraktivitetsuke
- Dispensasjon - Bruk av snøskuter og leiekjører for transport av vedovn til bu ved Storhaug og Storhaugtjernet, Dovre nasjonalpark.

11. Forenkla behandling (saker med liten betydning for villreinen i nasjonalt villreinområde/ nær nasjonalt villreinområde - kun kort mail til kommunen etter godkjenning fra leder og nestleder)

- **Ringsaker kommune:** Etablering av tett tank for avløp fra hytte i buffersona.

12. Planer mottatt for høring som ikke er behandlet (saker med liten betydning for villreinen i Rondane - manglende behandling godkjennes av leder og nestleder)

- **Fylkesmannen i Sør-Trøndelag:** Høring av ny forvaltningsplan for moskusbestanden på Dovrefjell.

FORSLAG TIL VEDTAK

Referat- og orienteringssakene tas til etterretning.

VEDTAK

Referat- og orienteringssakene tas til etterretning. Vedtaket var enstemmig.

2017/21 SØLNKLETTEN – SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2017

Sølnkletten Villreinområde har årsmøte på kvelden 24. april, dvs. samtidig med villreinnemnda. Endelig søknad fra Sølnkletten kan ikke sendes over før etter årsmøtet. Sekretær i Sølnkletten Villreinområde har imidlertid sendt over innstillingen til årsmøtet, og mener det er lite sannsynlig at innstillingen vil bli endret under årsmøtet. Det foreslås derfor å behandle søknaden i nemnda, men med forbehold om at den endelige søknaden fra villreinområdet ikke endres fra innstillingen.

SAKSOPPLYSNINGER

Villreinnemndene skal fastsette fellingskvoter for de ulike villreinområdene innen 1. mai. Dette skjer på bakgrunn av søknad fra det enkelte villreinområde.

Fellingskvotene beregnes ut fra hvor mange dyr utvalgene finner når de teller antall dyr på vinteren (fra fly/med droner). Ut fra erfaringer foregående år, beregnes så hvor stor *tilveksten* vil bli til jakta begynner (hvor mange kalver fødes/ hvor mange dyr overlever til jakta), og dermed hvor mange dyr det vil være i området når jakta begynner.

Dette antallet ses i forhold til hvor mange dyr det enkelte område har beitegrunnlag til, forutsatt at bestanden skal være sunne dyr. Dette er *bestandsmålet* for hvert enkelt område, som fastsettes/revideres i de fem-årige bestandsplanene for hvert enkelt område. (Bestandsplanen for Sølnkletten Villreinområde 2014-2018 finner du her:

<https://static1.squarespace.com/static/530364efe4b0c37a4004ec79/t/56e94be7c2ea51c8b2a4b2f9/1458129897704/Bestandsplan%2B2014-2018%2BS%C3%B8lnkletten%2BVillreinomr%C3%A5de.pdf>).

I og med at det bare er en viss andel av dyra som det blir gitt fellingstillatelse til som blir skutt under jakta, må fellingskvoten være større enn det antall dyr en ønsker å redusere stammen med i jakta. Dette baseres på erfaringstall for tidligere års jakt i området.

I søknaden fra Sølnkletten er regnestykket slik:

Antall dyr som ble funnet ved flytelling 02.03.17 ¹	853 dyr
+Forventa tilvekst fram til jakta: 25%	213 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	1.066 dyr
-Bestandsmål for vinterstamme i 2017-18 (jfr. bestandsplanen)	835 dyr
=Antall dyr stammen må reduseres med i løpet av jakta	231 dyr

I Sølnkletten har fellingsprosenten de siste årene svingt rundt 40% (jfr. årsmeldinga for nemnda, avsnitt 2.2). Villreinområdet forutsetter en tilsvarende fellingsprosent for jakta i 2017. Dvs. at det må gi fellingsløyve til min. 578 dyr, for å få redusert stammen ned til bestandsmålet for vinteren 2017/2018.

Sølnkletten Villreinområde søker om en samlet kvote på 600 dyr. Fordelingen foreslås som en normalfordeling med 10 % frie dyr, 55 % fritt under 50 kg og 35 % kalv.

Naturmangfoldlovens § 16. (høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk) sier:

¹ Det er noe usikkerhet om det kan ha stått noen dyr i skogen ned for Straumbukampen som det ikke var mulig å se fra fly.

- Vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).
- Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.
- Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

VURDERING

Ut fra naturmangfoldlovens bestemmelser er grunnlaget for et jaktuttak til stede. Dette er planlagt utført under ordinær jakt etter vanlig opplegg.

I og med at stammen i henhold til bestandsplanen skal reduseres ned til 800 dyr, vil en fellingskvote på 600 dyr (og ikke 580 dyr) være akseptabel. Dette støttes også av at fellingsprosenten de siste årene har ligget litt under 40%. Fordelingen er i tråd med bestandsplanen.

FORSLAG TIL VEDTAK

Sølnkletten tildeles en fellingskvote på 600 dyr fordelt med 10 % frie dyr, 55 % fritt under 50 kg og 35 % kalv for 2017, i samsvar med søknaden.

Dersom søknaden fra Sølnkletten Villreinområde endres etter årsmøtet, gis leder og nestleder fullmakt til å godkjenne endringene.

STYRETS BEHANDLING

Rapportering av tellinger fra Sølnkletten ble etterlyst (denne ble oversendt til sekretæren dagen etter nemndsmøtet 24. april). En mulig forklaring på at dyr «forsviner» i Rondane Sør er utvandring til naboområder. Det ble reist spørsmål om tellingene i Sølnkletten burde vært intensivert. Dette er en problemstilling som bør diskuteres på et dialogmøte med utvalgene. Se også innspill fra Solvår Brustad Lilleeng på sak 2017/30.

VEDTAK

Sølnkletten tildeles en fellingskvote på 600 dyr fordelt med 10 % frie dyr, 55 % fritt under 50 kg og 35 % kalv for 2017, i samsvar med søknaden. Dersom søknaden fra Sølnkletten Villreinområde endres etter årsmøtet, gis leder og nestleder fullmakt til å godkjenne endringene. Vedtaket var enstemmig.

Etter nemndsmøtet har Sølnkletten villreinområde sendt en formell søknad, der de ber om en fellingskvote på 600 frie dyr, men der de oppgir at de ønsker å videreføre den fordeling som var oppgitt tidligere. Søknaden er sendt leder og nestleder til avgjørelse.

2017/22 RONDANE NORD – SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2017

Også Villreirutvalget for Rondane nord skal behandle forslag til kvoter på årsmøtet i slutten av april. Endelig søknad kan ikke sendes over før etter årsmøtet. Sekretær for Villreirutvalget for Rondane nord har sendt over innstillingen til årsmøtet. Det foreslås derfor å behandle søknaden i nemnda,

men med forbehold om at den endelige søknaden fra villreinområdet ikke endres fra innstillingen.

Det vises til innledningen i sak 2017/21 for beregning av fellingskvote. Bestandsplanen for Rondane ble behandlet av nemnda i sak 2016/13. Rondane nord forvaltes nå som to delområder; Nord for Ula og Sør for Ula (Vulufjell). I begge områder har Villreinutvalget for Rondane nord de siste årene arbeidet for å øke bestandene til bestandsmålet, ved å begrense antall fellingstillatelser. Det er derfor gledelig at antall vinterdyr siste år økte med 111 dyr nord for Ula og med 58 dyr sør for Ula.

I og med at det har vært nedgang i stammen noen år vil utvalget være forsiktig med beregningene, og har derfor satt tilveksten til 20%, ikke 25% som den erfaringsmessig har vært de siste årene, jfr. bestandsplanen. Utvalget er fortsatt ikke sikre på hvorfor stammen gikk tilbake så plutselig for noen år tilbake og vil være «føre var» et par år framover.

Rondane nord

For området nord for Ula er beregningen av fellingskvote som følger:

Antall dyr som ble funnet ved tellinger i mars 2017	1249 dyr
+ Forventa tilvekst fram til jakta: 20%	250 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	1499 dyr
-Bestandsmål for vinterstamme i 2017-18 (jfr. bestandsplanen)	1200 dyr
=Antall dyr stammen må reduseres med i løpet av jakta	299 dyr

Utvalget har valgt en fellingsprosent på 55, i samsvar med bestandsplanen. Dvs. at det må gis fellingsløyve til min. 544 dyr, for å få redusert stammen ned til bestandsmålet for vinteren 2017/2018.

Villreinutvalget for Rondane nord søker om en samlet kvote på 544 dyr. Fordelingen foreslås med 15 % frie dyr, 23 % fritt under 50 kg, 32% fritt under 40 kg, 30% kalv. Dette er i tråd med bestandsplanen.

Sør for Ula (Vulufjell)

For Vulufjell er beregningen av fellingskvote som følger:

Antall dyr som ble funnet ved tellinger i mars 2017	348 dyr
+ Forventa tilvekst fram til jakta: 20%	70 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	418 dyr
-Bestandsmål for vinterstamme i 2017-18 (jfr. bestandsplanen)	500 dyr
=Antall dyr stammen må reduseres med i løpet av jakta	-

I Vulufjell er en fortsatt godt under bestandsmålet for antall vinterdyr. Utvalget ønsker å bygge opp igjen bestanden gradvis, og har for perioden 2016-2020 planlagt et uttak som er mindre enn tilveksten (40 dyr pr. år), i tråd med bestandsplanen. Teoretisk sett vil en da ha en vinterstamme på 457 dyr i 2020.

Fellingsprosenten har vært lavere i Vulufjell enn nord for Ula de siste årene (jmf. bestandsplanen). Med en antatt fellingsprosent på 45, søkes det om en kvote på 88 dyr. Denne ønskes fordelt på 15% frie dyr, 42% fritt under 40 kg og 43% kalv. Siden bestanden fortsatt er under bestandsmålet på 500 vinterdyr ønskes det å ta ut 15% frie dyr for å spare noen flere simler under jakta.

Naturmangfoldlovens § 16. (høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk) sier:

- *Vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).*
- *Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.*
- *Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.*

VURDERING

Ut fra naturmangfoldlovens bestemmelser er grunnlaget for et jaktuttak til stede. Dette er planlagt utført under ordinær jakt etter vanlig opplegg.

I og med at bestandsmålet er nådd for området nord for Ula, kan forventet tilvekst tas ut i sin helhet i jakta. Fordelingen er i tråd med bestandsplanen.

For Vulufjell har bestanden økt mer fra 2016 til 2017 enn det som var forutsatt i bestandsplanen (vinterstammen var i 2017 beregnet til 308 dyr, mens tellingene viste 348 dyr). Planlagt uttak i 2017 er som i 2016; 40 dyr. I og med at bestanden har økt mer enn planlagt fra 2016 til 2017, kan samme uttak forsvares for 2017. I forhold til å spare simler for å få bygd opp igjen bestanden kan det høye uttaket av kalv forsvares (43% mot 25-35% i anbefalingene i bestandsplanen).

Utvalget sier selv i bestandsplanen at «Hvis strukturtellinger i perioden viser en voksende skjevhet i bestanden vil det fortløpende tas vurdering om justering av dyrekategorier og avskytingsplan».

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinutvalget for Rondane nord tildeles fellingskvoter for:

Rondane nord: 544 dyr, fordelt med 15 % frie dyr, 23 % fritt under 50 kg, 32% fritt under 40 kg og 30 % kalv for 2017, i samsvar med søknad.

Vulufjell: 88 dyr, fordelt på 15% frie dyr, 42% fritt under 40 kg og 43% kalv, i samsvar med søknad.

Dersom søknaden fra Villreinutvalget for Rondane nord endres etter årsmøtet, gis leder og nestleder fullmakt til å godkjenne endringene.

STYRETS BEHANDLING

Strukturtellinger for bestanden nord for Ula ble etterlyst. Det ble reist spørsmål om andelen stor bukk nå er en uforholdsmessig stor.

Det ble opplyst at det vil bli innført forbud mot jaktradio i Rondane nord, i hvert fall i Sel fjellstyre sine områder. Dette for å få en bedre jaktutøvelse.

VEDTAK

Villreinutvalget for Rondane nord tildeles fellingskvoter for:

Rondane nord: 544 dyr, fordelt med 15 % frie dyr, 23 % fritt under 50 kg, 32% fritt under 40 kg og 30 % kalv for 2017, i samsvar med søknad.

Vulufjell: 88 dyr, fordelt på 15% frie dyr, 42% fritt under 40 kg og 43% kalv, i samsvar med søknad.

Dersom søknaden fra Villreinutvalget for Rondane nord endres etter årsmøtet, gis leder og nestleder fullmakt til å godkjenne endringene.

Vedtaket var enstemmig.

2017/23 RONDANE SØR – SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2017

Rondane sør villreinutvalg har årsmøte 19. april. Sekretær for Villreinutvalget for Rondane sør har sendt over innstillingen til årsmøtet. Saksframlegget til nemnda er basert på denne innstillingen. Det vil være klart på nemndsmøtet om den endelige søknaden fra villreinområdet blir som innstillingen.

De siste års tellinger har vist en klar nedgang i bestanden i Rondane Sør. En ser allikevel en liten økning i vinterbestanden etter den kraftige kvotereduksjonen i 2016, fra 1835 til 1970 dyr. For å bidra til å øke bestanden ble også andelen av korttypen «Bukk under 50 kg» økt i 2016, samtidig som korttypen «Fritt dyr» ble omgjort til «Fri bukk». Dette for å redusere uttak av voksen simle.

Det ble også i år gjennomført to runder med minimumstillinger.

Det vises til innledningen i sak 2017/21 for beregning av fellingskvote. Bestandsplanen for Rondane ble behandlet av nemnda i sak 2016/13. Rondane sør behandles som to delområder ved fastsetting av fellingskvoter; Finnsjøfjellet («øya» mellom elva Atna i nord, fv. 27 og elvene Setningen og Vulua) og Rondane sør

Finnsjøfjellet

Finnsjøfjellet har en vært stabil vinterbestand på ca. 100 dyr. Med 20% tilvekst og fellingsprosent på 50, har fellingskvoten de siste årene har vært på 40 dyr. Det søkes om en tilsvarende fellingskvote for 2017, fordelt med 10% fritt dyr, 55% fritt dyr under 50 kg og 35% kalv. Fordelingen er i tråd med bestandsplanen.

Rondane sør

For Rondane sør er beregningen av fellingskvote som følger:

Antall dyr som ble funnet ved tellinger i februar/mars 2017	1.970 dyr
+ Forventa tilvekst fram til jakta: 10% (jfr. bestandsplanen)	197 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	2.167 dyr
-Bestandsmål for vinterstamme i 2017-18 (jfr. bestandsplanen)	2.300 dyr
=Antall dyr stammen må reduseres med i løpet av jakta	-

I Rondane Sør er en fortsatt under bestandsmålet for antall vinterdyr. Utvalget ønsker å bygge opp

igjen bestanden gradvis, og har for perioden 2016-2020 planlagt et uttak som er mindre enn tilveksten; 125 dyr pr. år, jfr. bestandsplanen. Teoretisk sett vil en da ha en vinterstamme på 2106 dyr i 2020. (Utvalget ønsker å bygge opp igjen bestanden til 2300 dyr over to bestandsplanperioder).

Utvalget har satt en fellingsprosent på 50 i bestandsplanen som grunnlag for beregningene av fellingskvoten.

Villreinutvalget for Rondane Sør søker om en samlet kvote på 250 dyr. Fordelingen foreslås med 10 % fri bukk, 27,5% fritt under 50 kg, 27,5% bukk under 50 kg, 35% kalv. Dette er i samsvar med bestandsplanen.

Naturmangfoldlovens § 16. (høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk) sier:

- *Vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).*
- *Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.*
- *Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.*

VURDERING

Ut fra naturmangfoldlovens bestemmelser er grunnlaget for et jaktuttak til stede. Dette er planlagt utført under ordinær jakt etter vanlig opplegg.

I Finnsjøfjellet er situasjonen stabil, og samme uttak som tidligere er fornuftig.

For Rondane Sør har bestanden økt mer fra 2016 til 2017 enn det som var forutsatt i bestandsplanen (vinterstammen var i 2017 beregnet til 1894 dyr, mens tellingene viste 1970 dyr). Planlagt uttak i 2017 er som i 2016; 125 dyr. I og med at bestanden har økt mer enn planlagt fra 2016 til 2017, kan samme uttak forsvares for 2017.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinutvalget for Rondane Sør tildeles fellingskvoter for:

Finnsjøfjellet: 40 dyr, fordelt med 10% fritt dyr, 55% fritt dyr under 50 kg og 35% kalv, i samsvar med søknad.

Rondane sør: 250 dyr, fordelt med 10 % fri bukk, 27,5% fritt under 50 kg, 27,5% bukk under 50 kg, 35% kalv i samsvar med søknad.

OPPLYSNINGER INNKOMMET ETTER AT MØTEINNKALLINGEN VAR UTSENDT

Rondane Sør Villreinutvalg sendte en formell søknad 21. april 2017, etter at årsmøtet var avholdt. Det ble da søkt om i alt 293 frie dyr. Økningen i antall dyr skyldes at tre kort ble gitt som premie for minste skutte kalv året før. Søknaden om frie dyr er i samsvar med tidligere års praksis.

VEDTAK

Rondane sør Villreinutvalg tildeles totalt 293 frie dyr for 2017 i tråd med søknaden og bestandsplanen. Vedtaket var enstemmig.

2017/24 BUDSJETT

Foreløpig budsjett ble vedtatt på nemndsmøtet 13. februar, jfr. sak 2017/9:

4 Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering)	240.000 kr.
AU-møter (telefonmøter)	15.000 kr.
Sekretær, 400 timer	224.000 kr.
Reiseutgifter, sekretær	10.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinrådet, mm.)	11.000 kr.
SUM	500.000 kr.

Det ble forutsatt at budsjettet måtte justeres dersom tildelingen fra Miljødirektoratet ble annerledes enn forventet. For 2017 er bevilgningen til drift av nemnda økt fra 500.000 til 550.000.

VURDERING

Følgeprosjektet i Rondane villreinområde om «Villrein, ferdsel og forvaltning» (videreføring av NINAs tidligere prosjekt) la i januar 2016 fram en prosjektbeskrivelse der det ble foreslått at villreinemnda bidrar med kr. 50.000 i perioden 2016-2019. Dette beløpet ble bevilget i 2016, og det ble også gitt et forskudd på kr. 17.000 for 2017. Nemnda har ikke mottatt noen søknad om midler for 2017, og det er heller ikke avholdt noe styremøte for prosjektet, verken i 2016 eller 2017. Et slikt møte er tillyst i midten av mai.

Nemndas tiltaksmidler er kraftig redusert for 2017 (jfr. sak 2017/22). Det foreslås derfor å reservere 33.000 kr. av øvrige nemndsmidler til kjøp av tjenester i følgeprosjektet fra NINA. Leder av nemnda gis fullmakt til å godkjenne prosjektsøknaden, etter møte i styringsgruppa for prosjektet.

De resterende 17.000 kr. foreslås brukt til å styrke nemndas møtevirksomhet, fof. i forbindelse med planlagt befarings i august.

FORSLAG TIL VEDTAK

4 Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering)	257.000 kr.
AU-møter (telefonmøter)	15.000 kr.
Sekretær, 400 timer	224.000 kr.
Reiseutgifter, sekretær	10.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinrådet, mm.)	11.000 kr.
Reservert kjøp av tjenester fra NINA, «Villrein, ferdsel og forvaltning»	33.000 kr.
SUM	550.000 kr.

Leder av Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten gis fullmakt til å godkjenne utbetaling av midlene til «Villrein, ferdsel og forvaltning» etter at møte i styringsgruppa er avholdt.

STYRETS BEHANDLING

Ordningen med telefonmøter i arbeidsutvalget fungerer tilfredsstillende og kostnadsbesparende.

VEDTAK

4 Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering)	257.000 kr.
AU-møter (telefonmøter)	15.000 kr.
Sekretær, 400 timer	224.000 kr.
Reiseutgifter, sekretær	10.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinrådet, mm.)	11.000 kr.
Reservert kjøp av tjenester fra NINA, «Villrein, ferdsel og forvaltning»	33.000 kr.
SUM	550.000 kr.

Leder av Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten gis fullmakt til å godkjenne utbetaling av midlene til «Villrein, ferdsel og forvaltning» etter at møte i styringsgruppa er avholdt. Vedtaket var enstemmig.

2017/25 UTLYSING AV TILTAKSMIDLER

SAKSOPPLYSNINGER

Villreinnemndene blir hvert år tildelt såkalte «Tiltaksmidler» fra Miljødirektoratet. Tiltaksmidlene består av tilbakeførte fellingsavgiftsmidler for Rondane Sør, Rondane nord og Sølnekletten for foregående år. Størrelsen på tiltaksmidlene varierer derfor med bestandsstørrelsen som påvirker antall fellingstillatelser som igjen påvirker hvor mange dyr som felles. De siste årene er antall fellingstillatelser i Rondane Sør kraftig redusert, langt mer enn de har økt i Rondane nord, slik at tildelingen av tiltaksmidler har vært redusert de siste årene.

Tiltaksmidler 2014:	192.200 kr.
Tiltaksmidler 2015:	182.563 kr.
Tiltaksmidler 2016:	183.750 kr.
Tiltaksmidler 2017:	147.094 kr.

Tiltaksmidlene kan benyttes til å

- styrke forvaltningen av villreinstammen
- fremme befolkningens forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene, særlig overfor barn og unge
- følge opp Regional plan for Rondane og Sølknletten
- styrke kunnskapen om artens arealbruk i nåtid og fortid

Hoveddelen av midlene har tidligere vært gitt til bestandsforvaltning og overvåking, dvs. utvalgenes arbeid. Praksis har vært å fordele tiltaksmidlene mellom de tre områdene i forhold til det som er tilbakeført av fellingsavgiftsmidler. Det har også vært praksis å bevilge mindre beløp til tiltak som fremmer særlig barn og unges forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene (kr. 6.000 i 2016).

Utenom villreirutvalgenes søknader kom det i 2016 en søknad om å videreføre registreringene av villreinen arealbruk i Gråhø/Tjønnsseterfjellet (Nord- og Sør-Fron) og ved Veslefjellet/Kuva (Dovre). Dette er en videreføring av registreringer tidligere år, og supplerer det pågående FOU-prosjektet for Rondane med GPS-merka simler ved at en får oversikt over bukkene sin arealbruk. Villreinnemnda ble søkt om i alt 10.000 kr. samla for 2016, 2017 og 2018, med 3.333 kr. i 2016. Et tilsvarende søknadsbeløp må påregnes i 2017.

Midlene ble i 2016 kun utlyst via mail til de tre villreirutvalgene, aktuelle fjellstyrer og kommuner, samt Norsk Villreinsenter Nord. I oversendelsesbrevet ble mottakerne av e-posten bedt om å gjøre utlysingen kjent for aktuelle søkere, f.eks. skoler. I tillegg ble utlysingen lagt på nemndas sider på villrein.no. En slik utlysingsmåte sparte nemnda for ca. 10.000 kr. i annonseutgifter og resulterte i 5 søknader, mot 4 søknader i 2015.

Tiltaksmidlene bør lyses ut umiddelbart etter nemndas møte 24. april. Fordelingen av tiltaksmidler vil måtte skje i arbeidsutvalget, da nemnda ikke er samlet igjen før i midten av august. Fordelingen av tiltaksmidler tas derfor opp som prinsipp sak nå, siden tiltaksmidlene er ett av nemndas viktigste virkemidler.

VURDERING

Utvalgenes arbeid med bestandsovervåking er helt nødvendig for en forsvarlig forvaltning av villreinstammene. Når utvalgene er ansvarlige og reduserer fellingskvotene for å øke bestandene opp til bestandsmålet, mister de både inntektene fra salg av jaktkort samtidig som tiltaksmidlene som fordeles fra nemnda blir mindre. Kostnadene med bestandsovervåkingen som minimumstillinger på vinteren, kalvetellinger og strukturtellinger vil imidlertid være relativt stabile.

Med en vesentlig reduksjon i tiltaksmidlene fra 2016 til 2017 er det derfor vanskelig å tilrå at en større andel av tiltaksmidlene enn i fjor går til mer langsiktige tiltak for å fremme befolkningens forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene.

FORSLAG TIL VEDTAK

Med en vesentlig reduksjon av tiltaksmidlene fra 2016 til 2017 bør det alt vesentlige av tiltaksmidlene også for inneværende år gå til utvalgenes arbeid med bestandsovervåking.

Av kostnadshensyn lyses tiltaksmidlene ut på samme måte som i 2016 (via mail), samt kunngjøres på nemndas sider på vilrein.no.

Dersom det utlyses midler til relevante prosjekter i tilknytning til opprettelsen av europeiske villreinregioner i løpet av våren (jfr. punkt 7 under referat- og orienteringssakene), skal nemnda kontakte miljøer innen skolesektoren som tidligere har søkt om tiltaksmidler, for å se om det er mulig å få til en prosjektsøknad som omfatter skole/villrein.

STYRETS BEHANDLING

Solvår Brustad Lilleeng hadde sendt skriftlig innspill om at det vil være særlig positivt hvis det kan settes av midler til å fremme befolkningens forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene, særlig overfor barn og unge.

Det er uheldig at tiltaksmidlene er direkte avhengig av antall fellinger året før. Dette har som konsekvens at i de periodene forvaltningen trenger midler mest (når det er utfordringer med bestandsforvaltningen, og antall fellingstillatelser reduseres for å få opp igjen bestanden), har en minst midler, f.eks. til ny kunnskapsinnhenting. Dette er en utfordring nemnda bør ta opp med nasjonale myndigheter. Landsmøtet og fagdagen for Villreinerådet i Norge er i år lagt til 7. og 8. juni på Honne (Biri). Leder og nestleder er varslet om datoene, uten at det er avgjort hvem som stiller fra nemnda. Samlingen er en mulig arena for å ta opp denne problemstillingen.

VEDTAK

Med en vesentlig reduksjon av tiltaksmidlene fra 2016 til 2017 bør det alt vesentlige av tiltaksmidlene også for inneværende år gå til utvalgenes arbeid med bestandsovervåking.

Av kostnadshensyn lyses tiltaksmidlene ut på samme måte som i 2016 (via mail), samt kunngjøres på nemndas sider på vilrein.no.

Dersom det utlyses midler til relevante prosjekter i tilknytning til opprettelsen av europeiske villreinregioner i løpet av våren (jfr. punkt 7 under referat- og orienteringssakene), skal nemnda kontakte miljøer innen skolesektoren som tidligere har søkt om tiltaksmidler, for å se om det er mulig å få til en prosjektsøknad som omfatter skole/villrein

Vedtaket var enstemmig.

2017/26 RAPPORT FRA FAMPEN-PROSJEKTET

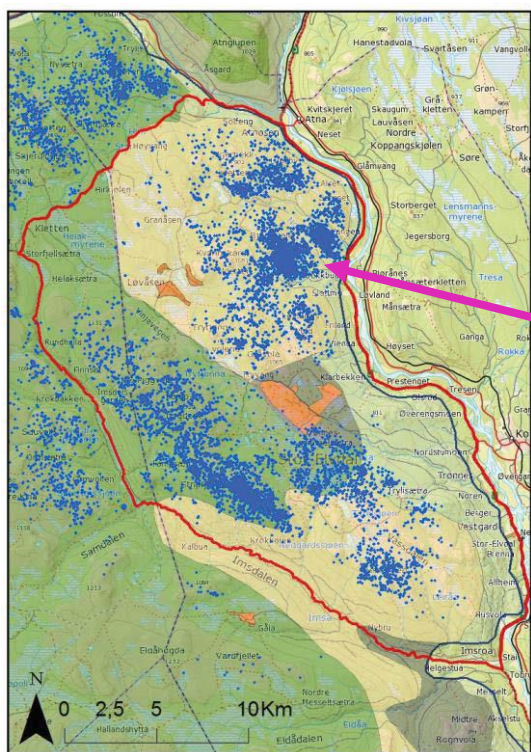
SAKSOPPLYSNINGER

Som en oppfølging av Regional Plan for Rondane-Sølnkletten ble det i 2015 igangsatt et prosjekt for å dokumentere villreinens arealbruk i Fampen-området i Stor-Elvdal kommune (området avgrenset av Imsdalen, Friisvegen, Atndalen og Østerdalen). Prosjektet har vært fullfinansiert fra Miljødirektoratet. Nemndas sekretær har deltatt i ei prosjektgruppe.

Rapporten fra prosjektet er nå ferdig (se vedlegg): Jordhøy, P., Ruud, H. P. og Lie, T. 2016. *Villreinen i Rondane sørrområde – Fampen - NINA Rapport 1300*. Dette har blitt en svært solid rapport, som vil ha stor nytteverdi for nemnda framover.

Gjennom sammenstilling av erfaringskunnskap fra området, innsamling av data fra trekkregistreringer, utplasserte viltkamera, samt bruk av GPS-data, har en fått fram en styrket kunnskapsstatus om Fampenområdet som leveområde for rein. Resultatene viser at alle kategorier dyr – bukker, simler og ungdyr/kalver – bruker området. Området blir særlig brukt i barmarksesongen (se figur 1), men de høyereliggende snaufjellsområdene har de siste årene også blitt brukt på seinvinteren.

De nordlige og sørlige delene av Fampenområdet er kategorisert som Buffersone i Regional plan for Rondane og Sølknletten. GPS-plott fra barmarksesperioden 2009-2016 indikerer imidlertid at disse områdene har vært like mye brukt av reinen som det tilgrensende nasjonale villreinområdet lengre vest. Ut fra resultatene i prosjektet tilrås det at større deler av Fampenområdet får status som nasjonalt villreinområde.

Figur 1. GPS-plott 2009 – 2016, sommer, illustrert med blå prikker (utdrag fra figur 18 i rapporten).

Mørk grønn sone på kartet er nasjonalt villreinområde. Gul sone er buffersone og grå sone er utviklingszone i randområdene.

Observasjonsområde i regionalplanen for Rondane-Sølknletten.

I retningslinjene for regionalplanen for Rondane -Sølknletten heter det bl.a. «Området rundt Bjørsjøen – Lauvåsen – Tyrivang i Stor-Elvdal kommune (merket med E i plankartet), legges som observasjonsområde. Dette omfatter både beite- og trekk- og kalvingsområder. Området har en funksjon for villrein i dag, men kunnskapen om villreinens arealbruk er mangelfull. Dette området er «vente og se-område» hvor dagens aktivitet kan opprettholdes, men ingen nye tiltak skal igangsettes. Kommunen skal, i samarbeid med andre offentlige og private organer, utrede villreinens arealbruk før det tas endelig stilling til om det er ønskelig med mer utvikling i området. Observasjonsområdet skal evalueres i 2016».

VURDERING

Når ny kunnskap om Fampen-området nå foreligger, bør ikke bare observasjonsområdet men hele området som omfattes av Fampen-prosjektet vurderes på nytt i regionalplansammenheng. Dette kan gjøres som en begrenset revisjon av regionalplanen. Villreinnemnda kan bidra til å få dette arbeidet igangsatt, gjennom en henvendelse til Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som har det øverste ansvaret for de regionale planene for villreinområder.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda sender brev til Kommunal- og moderniseringsdepartementet med kopi til Oppland og Hedmark fylkeskommuner, med oppfordring om en revisjon av Regionalplan for Rondane-Sølnkletten for de områdene som omfattes av Fampenprosjektet. Nemndas sekretær utformer et brev som godkjennes av leder og nestleder før utsendelse, og som sendes fra nemndas leder.

STYRETS BEHANDLING

Villreinsens bruk av Fampenområdet er solid og godt dokumentert i rapporten. Vegen i Imsdalen er ikke brøytet i vinter, fordi det nå ikke er fast bosatte der. Dersom vegen heller ikke brøytes kommende vintre, vil Fampen bli enda viktigere som villreinområde framover.

VEDTAK

Villreinnemnda sender brev til Kommunal- og moderniseringsdepartementet med kopi til Oppland og Hedmark fylkeskommuner, med oppfordring om en revisjon av Regionalplan for Rondane-Sølnkletten for de områdene som omfattes av Fampenprosjektet. Nemndas sekretær utformer et brev som godkjennes av leder og nestleder før utsendelse, og som sendes fra nemndas leder.

Vedtaket var enstemmig.

2017/27 RINGEBU – KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2015-2027 – 3. GANGS HØRING

SAKSOPPLYSNINGER

Ringebu kommune har sendt kommuneplanens arealdel 2015-2027 på tredje gangs høring. Plandokumentene er tilgjengelige på:

<https://www.ringebu.kommune.no/politikk/moter/kommuneplanens-arealdel-2015-2027-3-gangs-horing-og-offentlig-ettersyn.90553.aspx>

Villreinnemnda har behandlet planen både ved første gangs (sak 2015/13) og andre gangs (sak 2016/23) høring.

Nemndas vedtak ved andre gangs høring:

Villreinnemnda viser til innspill ved første gangs høring, og ber om at de stikka løypene til Gråhøgdbu får status som midlertidige (jfr. prosessen med flytting av Gråhøgdbua). Skiløypene innover i fjellet bør avmerkes på plankartet som informasjonslinjer, og ikke som område for «Bebyggelse og anlegg» (Pbl. 11-7, nr. 1).

Villreinnemnda etterlyser en samla vurdering av hvilke konsekvenser den utbyggingsrammen som ligger i godkjente planer og det nye planforslaget, vil ha for villreinen i Rondane-området.

Både isolert sett for kommunens områder og ut fra den presedens planen vil ha for andre kommuner i regionalplanområdet for Rondane-Sølnkletten, mener Villreinnemnda at de utbyggingsrammer for fritidsbebyggelse som ligger i kommuneplanforslaget for Ringebu, er for høye. Villreinnemnda oppfordrer kommunen til å redusere den samla utbyggingsrammen (inkludert utvidelser av eksisterende hytter) i planområdet for regional plan Rondane-Sølnkletten til nivået for andre kommuner i regionalplanområdet.

Endringer fra andre gangs høring som berører villreininteressene

Villreinnemnda oppfordret i februar Ringebu kommune (jfr. sak 2017/13) om å ta inn bestemmelser i kommuneplanens arealdel om forbud mot kiting inn mot trekkområdet ved Muen. Kommunen har fulgt opp dette i forslaget som nå er sendt på høring. Det er nå lagt opp til at kiting innenfor nasjonalt villreinområde (sone 1 i Regionalplanen for Rondane-Sølnkletten) ikke er tillatt.

Skiløypa til Gråhøgdbu ligger fortsatt inne på plankartet som idrettsanlegg, men formuleringen «*En korridor på 10 m skal legges til grunn*» tas ut. Det presiseres også at opparbeiding av skiløypenett, som medfører inngrep, skal behandles etter gjeldende lovverk.

Ved andre gangs høring har kommunen foretatt en ny gjennomgang av hvor mange hytter som vil omfattes av at eksisterende hytter i LNF-områder legges ut som «*Spredt fritidsbebyggelse i LNF-områder*». Denne endringen av arealbruksformål innebærer at det ikke er nødvendig å søke dispensasjon for å øke bygningsmassen på eiendommen opp til den arealgrensen som er satt i bestemmelsene, det søkes kun om byggetillatelse. Det betyr igjen at søknaden kan behandles i kommunen, uten å sendes på høring til regionale myndigheter, dvs. en betydelig forenkling av saksbehandlingen i kommunen. Dette vil omfatte 390 hytter på østsida av hoveddalføret.

I nasjonalt villreinområde foreslår kommunen at alle fritidshus fortsatt skal dispensasjonsbehandles. Ved andre gangs høring ble det satt en grense på 1 km fra nasjonalt villreinområde for om områdene kunne unntas fra dispensasjonsbehandling. Dette kriteriet er nå fjernet, slik at fritidshus helt inn til nasjonalt villreinområde kan unntas fra kravet om dispensasjonsbehandling, dersom de ikke ligger i «*snaufjell*». Hytter i «*snaufjell*» skal fortsatt dispensasjonsbehandles.

Ved andre gangs høring hadde planen en stor utbyggingsramme for fritidshusutbygging. Denne er noe redusert ved tredje gangs høring, jfr. tabell 1.

Tabell 1. Potensiell utbyggingsramme i eksisterende planer og nytt planforslag for østsida av hoveddalføret

	Godkjente, ikke bebygde tomter	Forslag om nye tomter	Utvidelser av eks. hytter uten disp.behandling, omregnet til hytteekvivalenter*	Total utbyggingsramme på østsida av Gudbrandsdalen
Andre gangs høring	441	1.083	140+	1.664+
Tredje gangs høring	491	710	130	1.331

*Beregnet ut fra samla areal og hytter på 120 m²

I tillegg kommer et stort antall hytter som i henhold til gjeldende reguleringsplan eller kommunedelplan (Fåvang Østfjell og Venabygdsfjellet) kan utvides uten dispensasjonsbehandling. Kommunen har ikke regnet på hvor stort areal dette utgjør fordi de ikke trenger å konsekvensutredes.

Kommunen har utarbeidet en konsekvensvurdering av samla konsekvenser for villreinens leveområde. Dette er en grundig gjennomgang av eksisterende antall hytter, eksisterende planreserve, antall nye hytter ved tredje gangs forslag og utvidelsesmuligheter for eksisterende hytter. Når det gjelder ferdsel inn i villreinens leveområder, er delområde 5 Venabygdsfjellet sammenlignet med delområde 4, fra Skotten til Måsåplassen. Det konkluderes med at det ut fra gjeldende kunnskapsgrunnlag er vanskelig å vurdere hvor ny hyttebygging vil generere minst ferdsel inn i villreinens leveområde. Utredningen vurderer også avbøtende tiltak, og konkluderer med at det viktigste avbøtende tiltaket er kanalisering av ferdsel om vinteren. Det konkluderes med at skiløypenettet er godt utbygd allerede, men at det vil være et godt avbøtende tiltak å flytte Trollløypa lenger mot vest. Det er imidlertid ikke gått inn på hvordan dette kan gjennomføres i praksis, slik at dette blir et uforpliktende forslag.

Ved oppsummeringen av samlede konsekvenser for villreinens leveområde konkluderes det med at «Økt hyttebygging gir økt ferdsel i fjellområdene, og i sårbare villreinområder. Det er å anta at også en økt utvidelsesmulighet for en del av den eksisterende spredte fritidsbebyggelsen, vil innebære noe økt overnattingskapasitet, standard og dermed økt ferdsel. Kanalisering av ferdsel vil redusere de negative konsekvensene for villreinen. De samlede virkningene for villreinen vil avhenge av i hvor stor grad man lykkes med kanaliseringstiltakene».

Av notatet «Behandling av merknader etter 2. gangs høring» framgår det av avsnitt «2.3 Fritidsbebyggelse» at planforslaget til 3. gangs høring ligger over rådmannens sitt anbefalte nivå, og det er politiske føringer som har dannet grunnlaget for innstillingen.

Ved kommunestyrets behandling av planforslaget krevde mindretallet i kommunestyret (bestående av de 10 representantene fra Senterpartiet, Venstre, Tverrpolitisk liste og Høyre) følgende protokolltilførsel til avstemmingen om utbygging av fritidshus:

«De representantene som står bak denne protokolltilførselen, fant å kunne bidra til et enstemmig vedtak for at Ringebu kommune kunne stå samlet i dialogen med innsigelsesmyndighetene. Annen gangs høring viste at Fylkesmannen i Oppland og Oppland fylkeskommune opprettholder og til dels skjerper innsigelsene. Mindretallet i kommunestyret mener at flertallets linje, som innebærer konfrontasjon med innsigelsesmyndighetene, svekker mulighetene for at en eventuell mekling kan føre til at kommunestyret kan fatte gyldig vedtak om kommuneplanens arealdel. Dette vil igjen føre til betydelig forsinkelse med å få en ny plan på plass, noe som vil gi store tap for grunneiere og næringsutøvere i Ringebu».

Utbyggingsrammer for Ringebu sett i et regionalt perspektiv

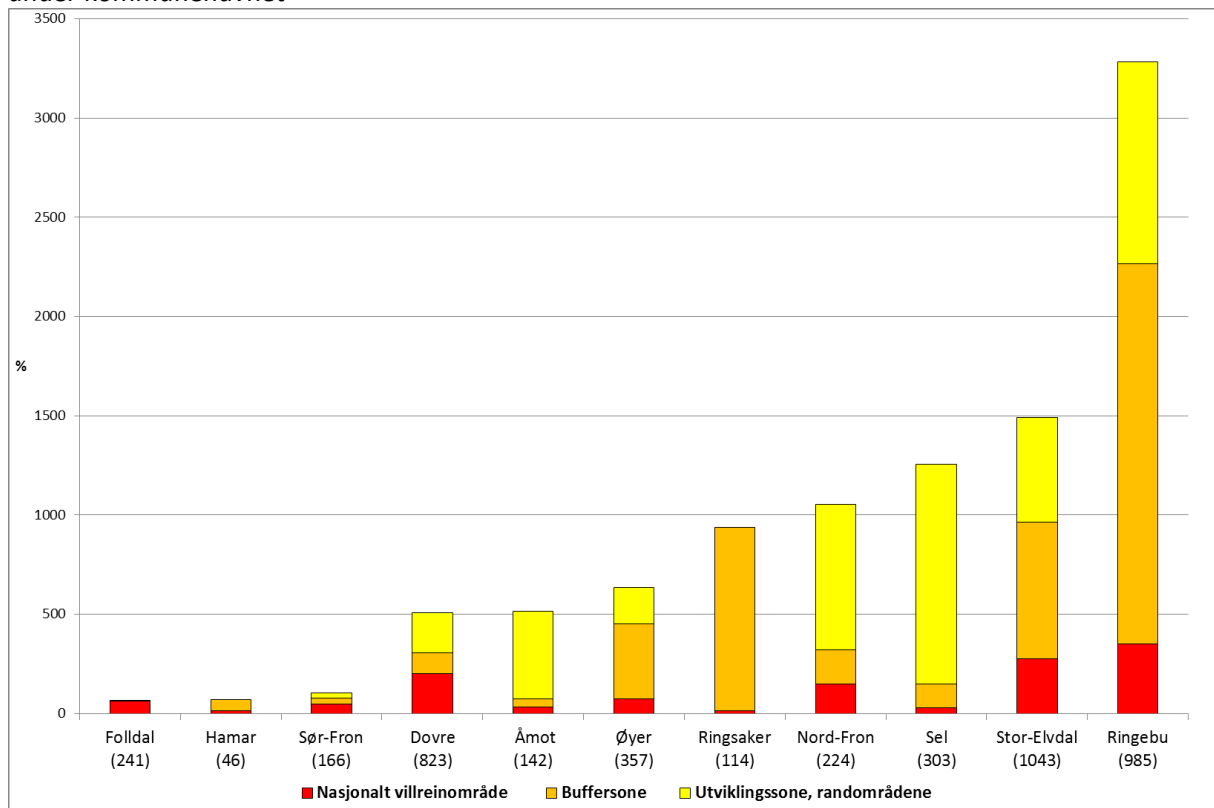
Ved uttalen ved andre gangs høring la villreinnemnda vekt på å se planforslaget i Ringebu i et regionalt perspektiv. I henhold til naturmangfoldlova §10 skal påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for:

Vurderingen av samlet belastning omfatter for det første andre tiltak/inngrep av samme art... For det andre omfatter vurderingen andre typer tiltak/inngrep... For det tredje er det relevant å se hen til andre påvirkningsfaktorer... Vurderingene av andre påvirkningsfaktorer, gjelder både faktorer bakover i tid, samtidige påvirkninger og fremtidige påvirkninger.

(Klima- og miljødepartementet 2016. Naturmangfoldloven kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk)

For villreinen er det nødvendig å vurdere hvilke konsekvenser inngrep i én kommune vil ha for villreinens leveområde som helhet. Et hovedmål med å utarbeide Regionalplaner for nasjonale villreinområder, var nettopp å se villreinens leveområder i sammenheng. Det vil være tidkrevende for enkeltkommuner å innhente opplysninger om et villreinområde som helhet når konsekvensene skal vurderes. Ved andre gangs høring ga imidlertid flere av høringsinstansen relevante innspill til kunnskapsgrunnlaget som ikke er fulgt opp i konsekvensvurderingen som kommunen har gjennomført før tredje gangs høring. Figur 2 som viser fordelingen av fritidshus i regionalplanområdet for Rondane tas derfor med på nytt. (Se andre gangs høring for en mer detaljert forklaring av figuren).

Figur 2. Antall fritidsboliger, seterhus og koier fordelt på regionalplansoner og kommuner i Rondanedelen av Regionalplanen for Rondane-Sjølnkletten. Antall km² areal i regionalplanområdet er angitt under kommunenavnet

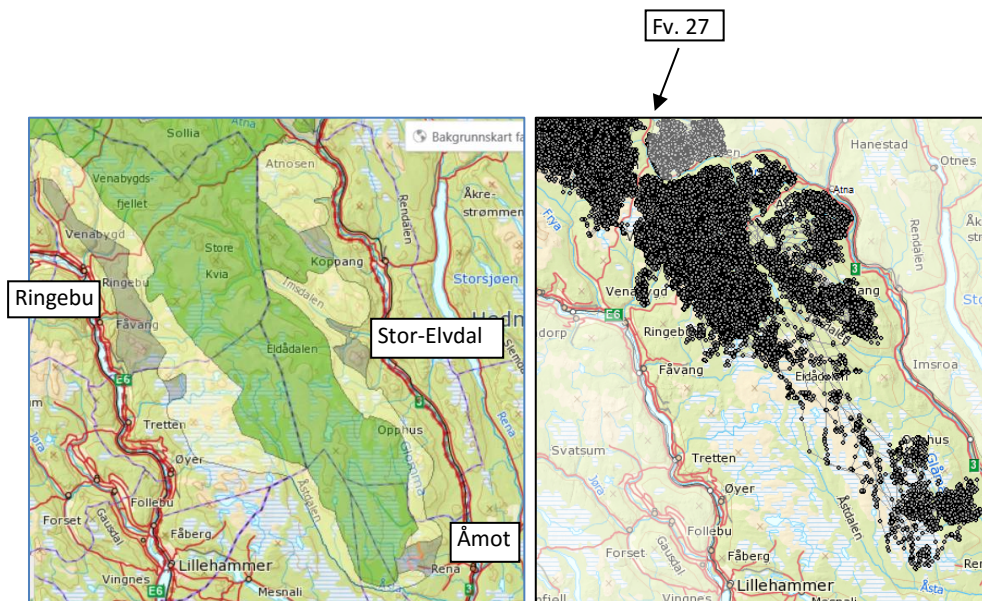

Det er i dag i underkant av 10.000 fritidsboliger, seterhus og koier innenfor regionalplanområdet i Rondane. Ikke alle kommuner har oversikt over tomtereserven (godkjente, ikke utbygde tomter), men ut fra kjente tall, er det en tomtereserve på over 2000 enheter i eller like utenfor regionalplanområdet (fra områder som genererer ferdsel inn i villreinens leveområder).

Ved andre gangs høring ble det også pekt på at de kommuner som var i gang med kommuneplanrevisjon på Gudbrandsdalsida av planområdet la opp til en forsiktig utbygging, og lokaliserte det meste av ny hyttebygging til andre deler av kommunen enn regionalplanområdet. Sel kommune la inn 48 nye hytter i regionalplanområdet ved siste revisjon, mens i Dovre, Nord-Fron og Øyer er det ikke lagt inn nye hytter i regionalplanområdet i det revisjonsarbeidet som pågår med kommuneplanens arealdel.

Også Øyer kommune har ønsket å legge noen eksisterende hytter i LNF-områder som «LNF med spredt fritidsbebyggelse – nåværende». Kommunen har imidlertid gjort unntak også for hytter i buffersona, ikke bare nasjonalt villreinområde. Også i buffersona skal alle utvidelser på eksisterende hytteeiendommer fortsatt behandles som dispensasjonssak.

Siden andre gangs høring av Ringebus plan har Åmot kommune sendt revidert kommuneplan på første gangs høring. I hytteområdene på vestsida av Østerdalen er det i dag bygd 540 hytter i Åmot kommune, mens det er en godkjent planreserve på 345 hytter (godkjente tomter som ikke er bebygd). I forslaget til ny kommuneplan er det forslag om å bygge 1025 nye hytter like utenfor regionalplanområdet.

Figur 3. Regional plan for Rondane-Sølnkletten til venstre, med kommunegrenser (lilla, stipla linjer). GPS-merka simler, 2009-2013 til høyre (Kilde: NINA Rapport 1013)

Reinen krysser fortsatt i begrensa grad fv. 27 over Venabygdsfjellet. Av figur 3 ser en at en svært stor del av de arealene simlene i Rondane sør hadde benyttet i perioden 2009-2013 ligger i Ringebu, Stor-Elvdal og Åmot kommuner.

VURDERING

Kunnskapsgrunnlaget om villreinens arealbruk i området er i utgangspunktet godt gjennom de forskningsprosjekter som har vært gjennomført, og det registreringsarbeid fjellstyrer og villreinutvalg har gjort i en årrekke (nml §8). I de siste årene har en imidlertid opplevd en plutselig nedgang i antall villrein, både i Rondane nord og sør. Årsaken(e) til dette er ikke klarlagt, men kan skyldes både sykdom (klauvråte), dårlige beiteforhold, mangelfulle villreintellinger, rovdyr og stor ferdsel. Før en har sikrere kunnskap om de plutselige endringene i villreinbestandene, er det nødvendig å ha en «føre-var»-holdning til planlagte inngrep i randsonen til villreinenes leveområder (jfr. nml §9).

Av figur 3 ser en at villreinen i Rondane sør allerede i dag benytter områder nær Østerdalen i større grad enn områder nær Gudbrandsdalen. Å øke antall hytter i Ringebru med 1200 (tomtereserve + nye hytter), i tillegg til utvidelser på eksisterende areal tilsvarende 130 nye hytter, vil føre til et betydelig økt ferdselspress i villreinens leveområder i Ringebru, og svært sannsynlig en ytterligere reduksjon av villreinens leveområder i Rondane sør.

Ringebru er den kommunen som har aller flest fritidshus i området i utgangspunktet. Kommunen har i utgangspunktet en betydelig planreserve i fjellområdene øst for hoveddalføret (491 tomter), og kommunen har også svært gode muligheter for å bygge i områder uten villrein i kommunen, først og fremst Kvitfjell-området, der det var 2500 ledige tomter da kommunedelplanen for Kvitfjell ble godkjent i 2012. Kommunen har derfor gode muligheter til å utnytte det lokaløkonomiske potensialet som ligger i hyttebygging, uten å øke belastningen inn mot villreinens leveområder. Dersom Ringebru som har flest hytter i planområdet allerede, en betydelig tomtereserve og gode muligheter for å bygge i deler av kommunen uten villrein, skal bygge ut fritidshus i det omfang det her legges opp til, vil det ha svært store presedensvirkninger for hele planområdet.

Dersom det bygges 1200-1300 nye hytter (tomtereserve + nye hytter) inn mot villreinens leveområde både i Ringebru og Åmot, vil dette føre til et betydelig økt ferdselspress inn i villreinens leveområder fra flere kanter (jfr. figur 3). Stor-Elvdal kommune har planer om å revidere kommuneplanens arealdel i 2017/2018. Dersom Stor-Elvdal skulle legge seg på samme nivå som Ringebru og Åmot, vil konsekvensene for villreinen i Rondane sør kunne bli svært store gjennom tap av beitearealer og/eller forringelse av habitater gjennom kontinuerlige forstyrrelser.

Norsk institutt for naturforskning har nylig utgitt en rapport om «Populasjonsdynamiske utfordringer knyttet til fragmentering av villreinfjellet» (Nilsen, og Strand, 2017: <https://static1.squarespace.com/static/530364efe4b0c37a4004ec79/t/58d24b2aa5790a8c5c070980/1490176855921/70.pdf>). Her vises det bl.a. til at:

«Ulike FoU- prosjekter har framskaffet solid dokumentasjon på villreinens arealbruk og hvordan ulike tekniske inngrep og forstyrrelser i forbindelse med disse har medført en fragmentering av villreinens leveområder. Vi advarer mot en utvikling hvor dagens villreinområder deles opp ytterligere. Konkret gjelder dette både Setesdal Vesthei, Hardangervidda, Nordfjella, Rondane og Snøhetta. I alle disse områdene står de lokale villreinstammene i fare for, eller er i ferd med å bli, delt inn i delbestander

.....

Kombinasjonen av fragmentering av leveområdene og klimaendringer er forventet å bidra til at sykdommer og parasitter vil kunne få en relativt større effekt på villreinstammene».

Nemndas tilråding om å redusere den samla utbyggingsrammen for nye hytter (inkludert utvidelser av eksisterende hytter) i planområdet for regional plan Rondane-Sølnkletten til nivået for andre kommuner på Gudbrandsdalsida i regionalplanområdet bør derfor opprettholdes.

Når det gjelder å legge eksisterende hytter i LNF-område som «LNF-spredd fritidsbebyggelse» med bestemmelser om at hyttene kan utvides til BRA 150 m² (inkl. 30 m² parkering), så begrunnes dette ut fra praktiske hensyn for å redusere saksmengden i kommunen. Rådmannen er uenig i at mulig arealutvidelser på eksisterende hytter omregnes til nye hytter, fordi ikke alle hytter vil bli utvidet til maks. størrelse, og det vil være forskjellig formål med eventuelle påbygg. Ved dispensasjonsbehandling, som i dag, er det nettopp en slik differensiering mellom økning av overnattingskapasiteten og andre formål, som f.eks. uthus, som blir tatt hensyn til. Dispensasjonsbehandling, som i dag, gir også bedre muligheter for å luke ut uheldige utbygginger nær viktige funksjonsområder for villreinen. Øyer kommune har som nevnt valgt å *ikke* innføre en LNF-spredd fritidsbebyggelse innenfor buffersona i regionalplanen. Det anbefales at Ringebu kommune gjør det samme. Forslaget omfatter hele 390 hytter på østsida av hoveddalføret. Hensynet til å få en reell vurdering av konsekvensene for villreinens leveområder må her veie tyngre enn Ringebu kommunes behov for å redusere saksmengden de har pådratt seg gjennom å bygge et stort antall hytter gjennom mange år.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda viser til sin uttale ved første og andre gangs høring.

Nemnda vil rose kommunen for å ha tatt inn forbud mot kiting i nasjonalt villreinområde. Dette er et positivt tiltak for bl.a. arbeidet med å reetablere trekket over fv. 27, mellom Rondane nord og sør.

Selv om den totale utbyggingsrammen er redusert fra andre gangs høring, mener villreinnemnda at de utbyggingsrammer for fritidsbebyggelse på østsida av hoveddalføret som ligger i kommuneplanforslaget ved tredje gangs høring, fortsatt er altfor høye. Dette gjelder både isolert sett for kommunens områder, men særlig ut fra den presedens planen vil ha for andre kommuner i regionalplanområdet for Rondane-Sølnkletten. Nemnda er særlig bekymret i forhold til leveområdene for villreinen i Rondane sør, der det nå foreslås store hytteutbygginger både i Ringebu og fra sør, i Åmot. Dette kan føre til tap av beitearealer og/eller forringelse av habitater gjennom kontinuerlige forstyrrelser. Villreinnemnda tilrår at den samla utbyggingsrammen reduseres til nivået for andre kommuner på Gudbrandsdalsida i regionalplanområdet.

Villreinnemnda tilrår også at eksisterende hytter i LNF-områder i buffersona blir liggende som i dag med ordinær dispensasjonsbehandling ved evt. utvidelsesplaner. Dispensasjonsbehandling, som i dag, gir bedre muligheter for å luke ut uheldige utbygginger nær viktige funksjonsområder for villreinen, og bedre muligheter til å differensiere i forhold til utbygginger som ikke har noen konsekvens for villreinen, som bygging av uthus.

STYRETS BEHANDLING

Torstein Storaas hadde før møtet gitt innspill på at setningen «Villreinnemnda tilrår at den samla utbyggingsrammen reduseres til nivået for andre kommuner på Gudbrandsdalsida i regionalplanområdet» burde endres fordi den kunne misforstås. Alternativt forslag til vedtak ble framlagt på møtet, se vedtaket. Torstein ga også innspill på at antall hytter må ses også i forhold til areal, ikke bare totalt antall hytter.

Anne K. Tina Lyslo viste til at Nord-Fron kommune har startet opp arbeidet med å revidere kommuneplanens arealdel. Planutvalget i Nord-Fron har lagt opp til at det ikke skal legges nye tomter i regionalplanområdet, slik at det meste av nye hyttetomter kommer på vestsida av hoveddalføret, mot Skåbu.

Det ble også pekt på at det er et problem med gamle tomtereserver som blir liggende, og som det er uvisst om blir utbygd. En del grunneiere bruker slike tomter som en «bankreserve».

Det er også en trend at folk bruker mer og mer tid i fritidsboligene, i hvert fall høystandardhytter, slik at ferdselen ut fra hyttene kan øke over tid. Det er også en trend at områder fortettes, for å gi grunnlag for servicetilbud.

VEDTAK

Villreinnemnda viser til sin uttale ved første og andre gangs høring.

Nemnda vil rose kommunen for å ha tatt inn forbud mot kiting i nasjonalt villreinområde. Dette er et positivt tiltak for bl.a. arbeidet med å reetablere trekket over fv. 27, mellom Rondane nord og sør.

Selv om den totale utbyggingsrammen er redusert fra andre gangs høring, mener villreinnemnda at de utbyggingsrammer for fritidsbebyggelse på østsida av hoveddalføret som ligger i kommuneplanforslaget ved tredje gangs høring, fortsatt er altfor høye. Dette gjelder både isolert sett for kommunens områder, men særlig ut fra den presedens planen vil ha for andre kommuner i regionalplanområdet for Rondane-Sølnkletten. Nemnda er særlig bekymret for leveområdene for villreinen i Rondane sør, der det nå foreslås store hytteutbygginger både i Ringebu og fra sør, i Åmot. Dette kan føre til tap av beitearealer og/eller forringelse av habitater gjennom kontinuerlige forstyrrelser.

Andre Gudbrandsdalskommuner som nå er i gang med en kommuneplanrevisjon legger opp til en forsiktig utbygging i regionalplanområdet, og lokaliserer det meste av ny hyttebygging til andre deler av kommunen enn regionalplanområdet. Sel kommune la inn 48 nye hytter i regionalplanområdet ved siste revisjon (2016), mens i Dovre, Nord-Fron og Øyer er det så langt ikke lagt inn nye hytter i regionalplanområdet i det revisjonsarbeidet som pågår med kommuneplanens arealdel. Nemnda tilrår at antall nye hyttetomter (ekskl. tomterreserve) i regionalplanområdet i Ringebu ikke overstiger det andre Gudbrandsdalskommuner har lagt inn i sine planer.

Villreinnemnda tilrår også at eksisterende hytter i LNF-områder i buffersona blir liggende som i dag med ordinær dispensasjonsbehandling ved evt. utvidelsesplaner. Dispensasjonsbehandling gir bedre muligheter for å luke ut uheldige utbygginger nær viktige funksjonsområder for villreinen, og bedre muligheter til å differensiere i forhold til utbygginger som ikke har noen konsekvens for villreinen, som bygging av uthus

Vedtaket var enstemmig.

2017/28 FOLLDAL – REVISJON AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL – HØRING AV PLANPROGRAM

SAKSOPPLYSNINGER

Folldal kommune har vedtatt å starte opp med revidering av kommunedelplanens arealdel, og har lagt forslag til planprogram ut på høring. Kommunen ber særlig om tilbakemelding på problemstillinger som bør løses i planarbeidet og kartleggings- og utredningsbehov.

Kommunen skriver i planprogrammet at *«Folldal er en kommune med store fjellområder med uberørt natur og ikke minst villrein. Dette gir store begrensninger for aktivitet og lokalisering av utbyggingsområder. Eksisterende utbyggingsområder og aktivitet er lokalisert i hoveddalføret og Atndalen. Nye utbyggingsområder må også lokaliseres her. I konsekvensutredningen for denne arealplanen må det spesielt tas hensyn til bl.a. leveområde for villrein»*

Kommunen ønsker innspill bl.a. om:

- Hva bør øvre tak for størrelse på hytter i regulerte hyttefelt være? Kommunen ønsker innspill på dette for regulerte hyttefelt som ikke har bestemmelser om hyttestørrelse og for regulering av nye hyttefelt.
- Eksisterende fritidsbebyggelse i LNF-området: I henhold til bestemmelser i plan- og bygningsloven er det ikke tillatt med fritidsbebyggelse i LNF-områder. Det vil si at tiltak på eksisterende fritidsbebyggelse i disse områdene blir en dispensasjonssak. Plan- og bygningsloven åpner imidlertid for å etablere LNF-områder hvor spredt fritidsbebyggelse er tillatt. Det kan i disse områdene gi bestemmelser om eksisterende bebyggelse, slik at søknader om påbygg og anneks/uthus ikke trenger å behandles som en dispensasjonssak, kun som byggesak. Kommunen ønsker innspill på eksisterende fritidsbebyggelse i LNF-området som bør innlemmes i områder hvor spredt fritidsbebyggelse er tillatt, samt innspill om maks tillatt hyttestørrelse og antall bygninger.
- Ubebygde hyttetomter i LNF-område: Kommunen ønsker at dette drøftes på et generelt nivå.
- **Bestemmelser/retningslinjer for Nordre Gruve fritidsområde og fritidsbebyggelse rundt Nygruva.** I gjeldende kommuneplan er disse områdene en del av LNF området. Kommunen ønsker å gi bestemmelser/retningslinjer som omfatter disse to områdene. Da med tanke på størrelse, antall bygninger og bevaring av kulturverdier. Det ønskes innspill på slike bestemmelser/retningslinjer.
- Utleiehytter på landbrukseiendommer som benyttes som selvstendige fritidsboliger.

VURDERING

Det er positivt at Folldal kommune trekker fram villrein som et element det må tas spesielt hensyn til i arealplanen. Det er å håpe at kommunen vil videreføre en forsiktig linje når det gjelder utbygging av fritidshus.

Flere av punktene i planprogrammet gjelder fritidsbebyggelse, både eksisterende og ny bebyggelse. For Rondane som helhet genererer fritidshus mye ferdsel inn i villreinens leveområder, og er konfliktfylt i forhold til villreinens arealbruk. Når et planforslag skal sendes på høring, er det derfor viktig at forslaget inneholder en samlet oppsummering av de ulike endringsforslagene som er knyttet til fritidsbebyggelse, og hvilken *totalbelastning* dette vil utgjøre for ferdsel inn i villreinens

leveområder (jfr. naturmangfoldlova § 10). Å konsekvensutrede enkeltområder og -tiltak i forhold til villreinens leveområder er ikke tilstrekkelig. En samlet oppsummering bør inneholde antall eksisterende hytter, tomtereserve (godkjente, ikke-bebygde tomter), potensiell arealutvidelse for eksisterende hytter (jfr. arealopplysninger i matrikkelen), antall hytter som foreslås omdisponert fra utleie (næringsvirksomhet) til private hytter, og antall planlagte nye hytter.

Når det gjelder en konsekvensutredning av utlegging av eksisterende spredt fritidsbebyggelse til arealbruksformål «LNF med spredt bolig- eller fritidsbebyggelse» vil vi anbefale kommunen å se på et tilsvarende arbeid Øyer kommune har gjennomført i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel i Øyer:

<file:///C:/Users/fmopmvo/Downloads/Del%252B3B%252BKU%252BSpredt%252BBolig.pdf>

Her er det angitt et sett med kriterier som må være innfridd for at ei tomt skulle bli lagt ut som «LNF med spredt bolig- eller fritidsbebyggelse» i planen. Blant kriteriene er at tomta må ikke ligge innenfor hensynssone 1 (nasjonalt villreinområde) eller 2 (buffersone) i regionalplanen for «Rondane-Sølnkletten». Konsekvensutredningen Øyer kommune er også et eksempel på en god metodikk for slike vurderinger.

Nemnda vil også vise til at Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider med en ny veileder om spredt bebyggelse i LNF-områder, som er planlagt ferdigstilt i løpet av året.

Når det gjelder maksimalstørrelser for hytter, er erfaringen med regionalplan for Rondane-Sølnkletten at maksimalstørrelser blir oppfattet som tillatt størrelse, uansett om det er presisert i bestemmelsene at det skal foretas en konkret vurdering. Det anbefales derfor at kommunen vurderer å differensiere maksimalstørrelsen i ulike områder i kommuneplanprosessen.

Dersom utleiehytter på landbrukseiendommer blir brukt som selvstendige fritidseiendommer krever dette endring av arealbruksformålet, enten gjennom omregulering eller dispensasjon. Regionalplanen for Rondane-Sølnkletten prioriterer styrking av eksisterende næringsvirksomhet framfor etablering av private fritidshus. Det er derfor uheldig dersom utleiehytter endres til private fritidshus, og kommunen bør føre en streng praksis med å gi tillatelse til oppsetting av nye utleiehytter dersom eksisterende utleiehytter omgjøres til private fritidshus.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølnkletten vil rose Folldal kommune for å trekke fram villrein som et element det må tas spesielt hensyn til i arealplanen. Nemnda oppfordrer kommunen til å videreføre en forsiktig linje når det gjelder utbygging av fritidshus.

Når forslaget til ny kommuneplan sendes på høring, er det viktig at forslaget inneholder en samlet oppsummering av de ulike endringsforslagene som er knyttet til fritidsbebyggelse, og hvilken *totalbelastning* dette vil utgjøre for ferdsel inn i villreinens leveområder (jfr. naturmangfoldlovas §10).

Villreinnemnda tilrår at utvidelser av bygningsmassen eksisterende fritidseiendommer i LNF-sone innenfor hensynssone 1 (nasjonalt villreinområde) eller 2 (buffersone) i regionalplanen for «Rondane-Sølnkletten» fortsatt behandles som dispensasjon.

Villreinnemnda tilrår at kommunen differensierer maksimalstørrelsen på fritidseiendommer i ulike områder i kommuneplanprosessen, og en streng praksis med omgjøring av hytter beregnet på næringsformål til private fritidshus.

VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten vil rose Folldal kommune for å trekke fram villrein som et element det må tas spesielt hensyn til i arealplanen. Nemnda oppfordrer kommunen til å videreføre en forsiktig linje når det gjelder utbygging av fritidshus.

Når forslaget til ny kommuneplan sendes på høring, er det viktig at forslaget inneholder en samlet oppsummering av de ulike endringsforslagene som er knyttet til fritidsbebyggelse, og hvilken *totalbelastning* dette vil utgjøre for ferdsel inn i villreinens leveområder (jfr. naturmangfoldlovas §10).

Villreinnemnda tilrår at utvidelser av bygningsmassen eksisterende fritidseiendommer i LNF-sone innenfor hensynssone 1 (nasjonalt villreinområde) eller 2 (buffersone) i regionalplanen for «Rondane-Sølknkletten» fortsatt behandles som dispensasjon.

Villreinnemnda tilrår at kommunen differensierer maksimalstørrelsen på fritidseiendommer i ulike områder i kommuneplanprosessen, og en streng praksis med omgjøring av hytter beregnet på næringsformål til private fritidshus.

Vedtaket var enstemmig.

2017/29 «LANGLØYPEPROSJEKTET» SYKKELTRASÉ GJENNOM NORD-ØSTERDALEN TIL RØROS

SAKSOPPLYSNINGER

Villreinnemnda har mottatt en henvendelse fra «Rådhuset Vingelen» som er et rådgivningsfirma som jobber særlig med lokalsamfunnsutvikling. Det bes om nemndas synspunkter på traséen.

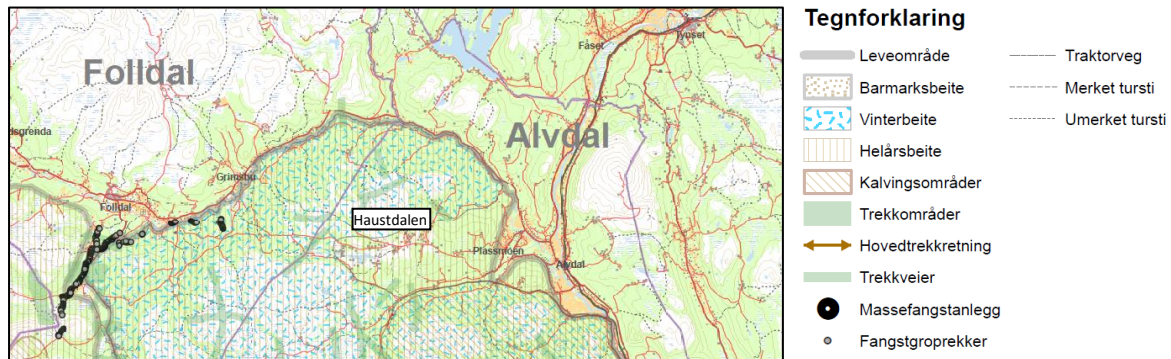
«Langløypeprosjektet» ønsker å gjøre Rørosregionen og Nord-Østerdalen mer tilgjengelig på sykkel, for både turister og fastboende..... Sykkeltraséen planlegges i hovedsak etter setervegene mellom Røros – Dalsbygda – Vingelen – Kvikne – Savalen – Folldal og Alvdal... Traseen vil berøre utkanten av villreinområdet Sølknkletten, men hele traseen her går langs etablerte veier. Vi håper derfor å få en uttalelse med en «godkjenning» av planene for langløypeprosjektet fra villreinnemnda, uten at det er nødvendig med en formell søknad.» Traséen i sin helhet er vist i figur 5.

Det er ikke oppgitt hvordan sykkelstien er tenkt merket.

Villreinens arealbruk

Det er ikke gjennomført GPS-registreringer av villreinens arealbruk i Sølknkletten. I forbindelse med utarbeidelsen av regional plan for Rondane og Sølknkletten ble imidlertid villreinens leveområder

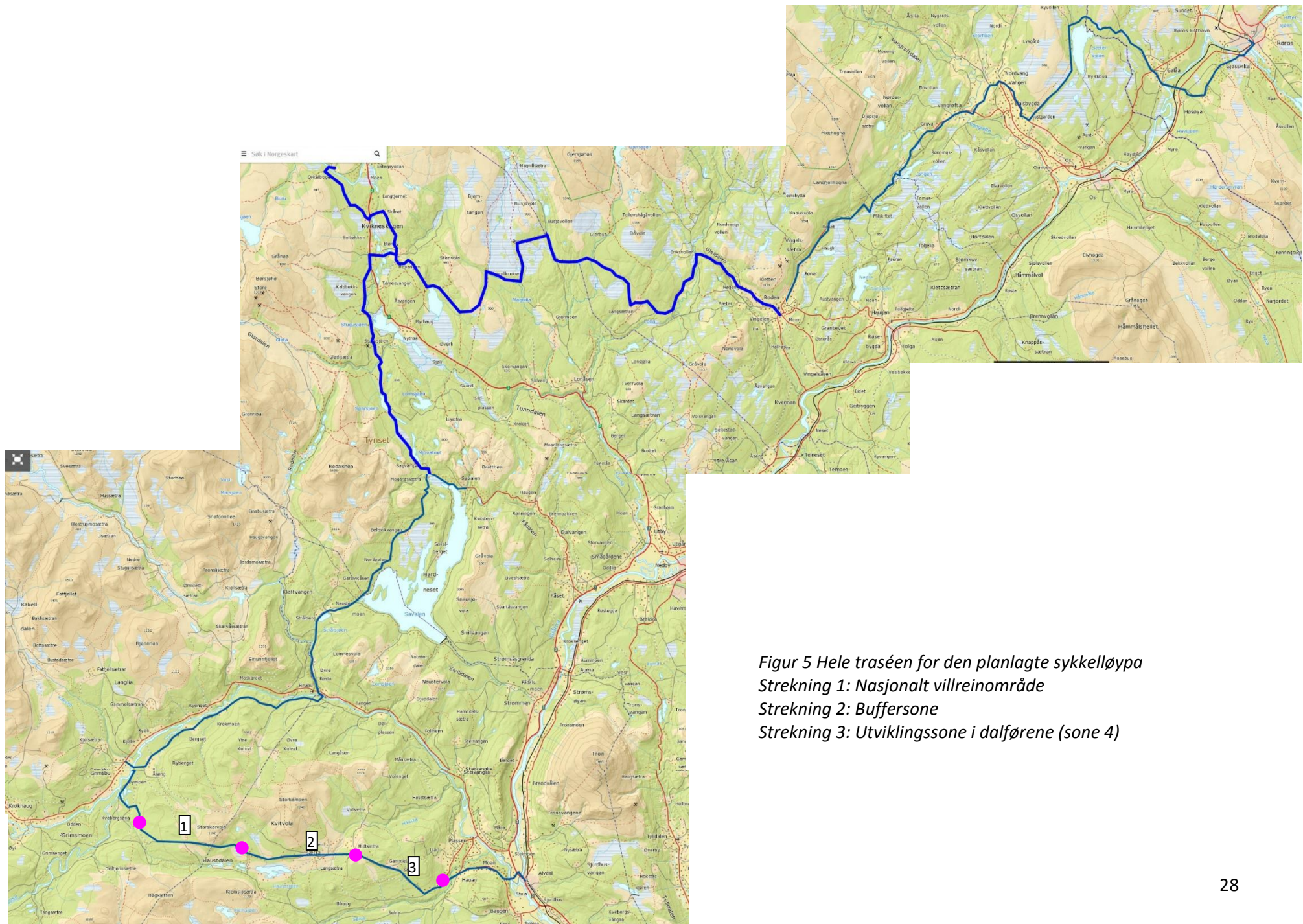
kartlagt (se Jordhøy, P. (red.) 2008. Villreinen i Rondane – Sølknkletten. Status og leveområde. NINA Rapport 339). Her er områdene nord, vest og sør for Haustdalen vist som vinterbeite/helårsbeite, med trekkvei like vest for Haustdalen.

Figur 4. Utdrag fra Jordhøy, P. (red.). 2008 . Villreinen i Rondane - Sølknkletten. Status og leveområde. NINA Rapport 339.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølknkletten

Den foreslåtte traséen går dels gjennom nasjonalt villreinområde, dels gjennom buffersone og dels gjennom utviklingszone (se figur 5). I retningslinjene for nasjonalt villreinområde heter det bl.a. at «Større arrangement, konkurranser, aktiviteter og lignende skal legges til områder, trasèer og tider der de kommer i minst mulig konflikt med villrein, og der de kan skape størst mulig ringvirkninger for lokalsamfunnet. Sykling bør fortrinnsvis skje etter seter- og utmarksveger og stier, framfor i terrenget. Organiserte aktiviteter og opplevelser bør i størst mulig grad benytte eksisterende vegnett og godt merkede stier og løyper».

Figur 5 Hele traséen for den planlagte sykkeløypa
 Strekning 1: Nasjonalt villreinområde
 Strekning 2: Buffersone
 Strekning 3: Utviklingszone i dalførene (sone 4)

VURDERING

Villreinnemnda har ved flere anledninger de siste årene uttrykt bekymring for at området ved Kvitvola (nord for Haustdalen) er utsatt for en del ferdsel, og at villreinens bruk kan være i ferd med å gå ut som følge av dette. Konsekvensene av en sykkeløype som foreslått er ikke konsekvensvurdert i forhold til villreinens arealbruk. Den foreslåtte traséen vil som nevnt følge etablerte veger, men det er uklart i hvilken grad det foreslåtte tiltaket vil øke ferdselen på den delen av traséen som går gjennom nasjonalt villreinområde.

Folldal kommune har nylig hatt en sti- og løypeplanen ute på høring (jfr. sak 2017/1). Denne sti- og løypeplanen skal gi en oversikt over eksisterende stier og løyper i kommunen og gi retningslinjer for etablering av nye stier og løyper samt vedlikehold av eksisterende stier og løyper, blant annet merking og skilting, og retningslinjer for motorferdsel. I denne planen er den foreslåtte traséen for en langløype ikke med. Ut i fra en helhetlig forvaltning av Sølnekletten-området er det uheldig at det dukker opp enkeltforslag til traséer som ikke er inkludert i kommunale sti- og løypeplaner.

I handlingsprogrammet for Regional plan Rondane-Sølnekletten er en helhetlig sti- og løypeplan som tar hensyn til villreinen i det nasjonale villreinområdet et prioritert tiltak for Sølnekletten. (Hedmark fylkeskommune er satt som ansvarlig for å utarbeide en slik plan). GPS-prosjektet i Rondane har avdekket en klar sammenheng mellom ferdsel i sommerhalvåret og villreinens arealbruk. Dette viser behovet for at sti- og løypeplanlegging ses i sammenheng for et villreinområde, på tvers av kommunegrensene. En sykkeltrasé som her er planlagt gjennom nasjonalt villreinområde bør derfor avvente en helhetlig sti- og løypeplan for Sølnekletten-området.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda anbefaler at den delen av «langløypeprosjektet» som går gjennom planområdet for Regionalplan Rondane-Sølnekletten, avventer til det er utarbeidet en helhetlig sti- og løypeplan for Sølnekletten, jfr. handlingsprogrammet for planen.

Hedmark fylkeskommune oppfordres til å igangsette arbeidet med en sti- og løypeplan for Sølnekletten så raskt som mulig.

OPPLYSNINGER INNKOMMET ETTER AT MØTEINNKALLINGEN VAR UTSENDT

På møtet ble det orientert om følgende nye opplysninger:

- Søker har på forespørsel opplyst at tiltaket er initiert av Fjellregionen Arrangement. Prosjektet har fått økonomisk støtte fra Hedmark fylkeskommune og kommunene, samt midler fra Turstiprosjektet i 2017 til skilting og merking. Tilretteleggingen vil bestå av skilting i vegkryss, merkepinner og forsterking av stien på bløte partier.
- Solvår Brustad Lilleeng viste i skriftlig innspill til at årsaken til at Langløypeprosjektet ikke er med i sti- og løypeplanen for Folldal, er at kommunen avventer svar på forprosjekteringen. Det ble imidlertid i formannskapsmøte den 1/9-16 presisert at Folldal kommune støtter et opplegg for sommertrase` og ser på den som et produkt med betydelig utviklingspotensial. Hvis langløypeprosjektet blir etablert vil den bli lagt inn i planen ved revidering av sykkel-løypene.

STYRETS BEHANDLING

Solvår Brustad Lilleeng hadde gitt følgende skriftlig innspill på forhånd: «*Siden en helhetlig sti – og løypeplan for Sølnekletten – området lar vente på deg, mener jeg at prosjektet vil renne ut i sanden hvis alle parter skal ha en slik defensiv holdning. Jeg mener at vi kan oppfordre til å igangsette arbeidet med en helhetlig plan. Samtidig mener jeg at vi i villreinnemnda bør stille oss positive til forslaget om langløypeprosjekt da både fylkeskommunen og de seks berørte kommunene virker for å være positive gjennom at de går inn med midler til et forprosjekt med kostnadsramme på 750 000 kr. For å i best mulig grad ta hensyn til villreinen kan vi heller komme med forslag på alternative veitraseer som ikke går i de mest sårbare områdene.*».

Behovet for GPS-registreringer også i Sølnekletten ble diskutert. Ut fra at utfordringene er større i andre villreinområder er det sannsynlig at nasjonale midler til en slik registrering i Sølnekletten blir heller lavt prioritert.

Det var enighet om at det er viktig at stier- og løyper i et villreinområde ses i sammenheng i en helhetlig sti- og løypeplan. Det ble også etterlyst alternativer til den traséen som nå går gjennom Sølnekletten, og det bør ses på om løypa kan legge andre steder.

VEDTAK

Villreinnemnda anbefaler at den delen av «langløypeprosjektet» som går gjennom planområdet for Regionalplan Rondane-Sølnekletten, avventer til det er utarbeidet en helhetlig sti- og løypeplan for Sølnekletten, jfr. handlingsprogrammet for planen.

Hedmark fylkeskommune oppfordres til å igangsette arbeidet med en sti- og løypeplan for Sølnekletten så raskt som mulig.

2017/30 ARBEIDSFORM FOR NEMNDA – OPPSUMMERING AV GRUPPEARBEID PÅ MØTE 2/2017

Innspill fra diskusjonen:

1. Hvordan får vi utnytta ressursene/kompetansen i styret på en bedre måte enn i dag?

- Alle har ansvar for å følge med hva som skjer i egen kommune/bli flinkere til å dele informasjon.
- Den stedlige representant svarer til en felles mail med tidsfrist.
- Bedre samarbeid mellom representanter i nabokommunen.
- Bedre tid til saksforberedelse.
- Miljødirektoratet vil ha villreinnemnd, men hva da med mer penger?
- Nemdsmedlemmene bør bli flinkere til å informere mer lokalt.
- Nyttig med opplæring. Fint med diskusjoner om generelle tema, ikke bare enkeltsaker.
- Lærer mye av befaringer.
- Sekretærfunksjonen er viktig.

2. Hvordan kan nemnda bidra til mer positiv vinkling på villreinspørsmål lokalt?

- Nemnda må tørre å si ja i områder hvor det ikke er kritisk for villreinstammen.
- Viktig å komme tidligere inn i saker.
- Mer og bedre lokalkunnskap og informasjon.
- Informere mer, slik at det blir lettere å forstå hvor for vi sier NEI til verneformål. Samtidig er det viktig at det informeres om positive tiltak som f.eks nydyrking. Slik at det synes at vi ikke sier Nei til

absolutt alt.

- Viktig å lære oss å argumentere godt for å si nei i kommunal sammenheng.
- Statlig kompensasjon for de begrensninger villreinkommunene har på utbygging. Et nasjonalt ansvar å ta vare på villreinen, da må kostnadene også dekkes nasjonalt.

3. Hvordan kan vi løfte det strategiske arbeidet?

- Komme tidligere inn i saker og ha bedre tid.
- Mulighet til å delta på seminarer ol. for å tilegne seg kunnskap.
- Viktig med befaringer.
- Forskning har bekreftet mye av det som tidligere lokale aktører har uttalt. Kan fortsatt hente inn mye fra lokale aktører.
- Sette av tid til å diskutere strategiske utfordringer.

4. Er det behov for mer formalisert samarbeid med andre villreinaktører for å jobbe mer strategisk/ha større gjennomslagskraft?

- Nemndsmedlemmene inviteres til fjellstyremøter som «observatører» (uten stemmerett).
- Sti og løypeplan svært viktig. SNO, fjelloppsyn, turistverter må samarbeide mer.
- Samarbeide mer med villreinutvalgene. Felles møte.
- Viktig å samarbeide med andre, men må da ha klarlagt hva vi selv vil først.

VURDERING

Det er et svært positivt engasjement i nemnda som det er viktig å ta vare på. Det er vilje til å jobbe mer lokalt, men det savnes mer kompetanse for å kunne være «villreinambassadør» i egen kommune. Det er også ønske om å jobbe mer utadretta og positivt, og i samarbeid med andre.

Rammebetingelsene for å være en aktiv villreinnemnd som jobber utadretta oppleves imidlertid som for dårlige, både i forhold til tid og penger. Nemnda har pr. i dag bare midler til 4 ordinære nemndsmøter, selv om ordningen med AU-møter fungerer greit. Nemnda fikk en økning på 50.000 kr. på årets budsjett. Saksmengden for nemnda er imidlertid stor og ser ut til å være voksende. Det er mange, til dels tunge arealplansaker, og nemnda er også involvert i flere pågående lokale prosjekter. Deltakelse i slike prosjekter vurderes som viktig, ikke minst for å ha kontakt med andre villreinaktører i området. Når det gjelder samarbeid med villreinutvalgene forsøker sekretæren i større saker å ha kontakt med utvalgene før saken skrives, selv om tida ikke alltid strekker til.

Tidsrammer for saksbehandlingen er også en flaskehals. Nemnda har ingen kontroll med når saker på høring kommer inn. Med fire datofesta møter pr. år kan saker komme inn relativt kort tid før møtet. Så langt har det vært prioritert å få med slike saker på de ordinære nemndsmøtene, for at flest mulig skal delta i behandlingen. Men dette gir da av og til kort tid til gjennomlesing for nemndsmedlemmene. Alternativet er å utsette sakene og ta det som AU-møte. Dette er mer kostbart i forhold til møtekostnader, og det er mer tidkrevende for sekretæren i forhold til møteinnkalling, møteavvikling og protokollering, og dermed mer kostbart også på denne måten.

Nemndas arbeidsform bør være en kontinuerlig diskusjon i nemnda, som vi tar opp med jevne mellomrom. Nemnda bør også vurdere å sette av en halvtime på hvert møte til gruppediskusjoner, for å få større meningsutveksling.

Det foreslås å fortsette diskusjonen om nemndas arbeidsform i grupper også på dette styremøtet, men da om konkrete tiltak. Under er satt opp ei liste diskusjonen kan ta utgangspunkt i, men supplér gjerne!

1. Kompetanseheving

- Hva ønsker medlemmene mer kompetanse på? (Eks. bestandsforvaltning, sjukdommer, arealforvaltning, overvåking av bruken i Tjønnsseterfjellet og Kuva-området i Dovre, plan- og bygningslova, hvem gjør hva i villreinforvaltningen....)

- Befaring i august: Hvilke tema/områder ønskes belyst?

Aktuelle tema er kommuneplan Ringebu, kommuneplan Åmot, den nye Fampen-rapporten, Sølnekletten (det er så få saker i Sølnekletten, at det blir lite oppmerksomhet om Sølnekletten)

2. Samarbeid med andre villreinaktører

- Siste styremøte i 2017 foreslås gjennomført som et dialogmøte med de tre utvalgene, der vi tar opp felles utfordringer og ser på muligheten for et tettere samarbeid. Aktuelt tidspunkt er slutten av oktober, men dette må avtales med utvalgene. Planrådet for villrein (det fylkeskommunale organet som følger opp Regionalplanen for Rondane-Sølnekletten) vedtok på møte i oktober 2016 å arrangere en «Rondane-konferanse», men det har ennå ikke blitt nedsatt noen programkomite. Foreslår derfor å kjøre et dialogmøte uavhengig av en evt. større konferanse.

-Fjellstyrene oppfordres til å invitere lokale nemndsmedlemmer på møtene som observatører. MEN, nemnda har ikke midler til å godtgjøre deltakelse på slike møter. Det må derfor være på frivillig basis fra nemndsmedlemmene.

-Villreinnemnda forsøker så langt som mulig å delta i lokale prosjektgrupper når nemnda blir invitert til deltakelse.

3. Strategisk arbeid

- Ha jevnlig diskusjoner i nemnda på det strategiske arbeidet. Avsette en halvtime på hvert nemndsmøte for å få større meningsutveksling.

- Ha tettere samarbeid med andre villreinaktører, jfr. punkt 2.

-I samarbeid med utvalgene; utarbeide årlige oppdateringer («helsesjekk») av både bestandsutvikling og arealutvikling for villreinområdene, jfr. sekretærens presentasjon på nemndsmøtet i februar.

Sende ut til kommuner, få pressedeckning.

4. Ressurser til nemnda

- Nemnda oppsummerer ved slutten av året arbeidsoppgaver og ressurser, og retter en henvendelse til nasjonale myndigheter om rammene for nemndas arbeid.

-Kompetansehevende tiltak: Er det midler å hente fra andre kilder? Hvilke lokale ressurspersoner kan vi benytte oss av?

-Utadretta tiltak: Her må vi pga. budsjettet prøve å jobbe gjennom andre, og forsøke å initiere prosjektarbeid som kan finansieres fra andre kilder.

STYRETS BEHANDLING

Det var planlagt at nemnda skulle diskutere saken i grupper. Siden styret var så fåtallig, ble det meste av diskusjonen utsatt. Sekretæren ba imidlertid på innspill til den planlagte befaringen i august og på å ha et dialogmøte med utvalgene til høsten.

Befaring i august

Solvår Brustad Lilleeng hadde meldt inn følgende før møtet:

I forhold til å løfte oppmerksomheten om Sølnekletten kunne det vært fint med en befaring her. Det er kanskje få saker her i fra, men det betyr ikke nødvendigvis at det er mangel på ting som vi kan ta tak i. Det er en utfordring i Sølnekletten med lave fellingsprosent. Hva dette skyldes kan være flere ting, men oppdelt struktur og små samjaksområder ligger vel som en av årsakene her. Dette kan antas å ha sin grunn i at det er dårlig samarbeid mellom de enkelte grunneierne og kommunene som dette er delt mellom. Fellingen av rein skjer selvsagt der det er rein, men med større samjaksområder hadde jegerne hatt større mulighet for å øke fellingsprosenten og fellingskvoten kunne reduseres til en mer «normalt» nivå. Kanskje kan man sette seg mål om 50-55 fellingsprosent med bedre samjaksavtaler? Jeg vet at det absolutt er mange aktuelle saker å ta tak i, men kanskje vil det på sikt lønne seg å ta tak i nettopp et område som Sølnekletten fordi det har hatt lite oppmerksomhet

Det var enighet om at det er lite oppmerksomhet om Sølnekletten, og at det kunne vært nyttig med en befaring dit. Den nye rapporten fra Fampen er imidlertid viktig, og nemnda har behov for å bli orientert også om denne. Førsteprioritet er derfor Fampen, men det ses på om det er mulig å kombinere dette med Sølnekletten på samme tur. Forslaget sendes til de av nemndas medlemmer som ikke var på møtet, for å høre hva de mener.

Arne Vadet foreslo også at dersom det er nye representanter i nemnda som ønsker å bli bedre kjent i deler av regionalplanområdet, er det mulig å ta seg en tur på egenhånd, og be om at nemndsmedlemmet eller noen fra fjellstyret fra området som ønskes besøkt, blir med og orienterer. Arne kan f.eks. bli med både i Grimsdalen og Dørålen, dersom noen ønsker en tur dit.

NB! Sekretæren ber om at slike turer på egenhånd avklares i forhold til krav om godtgjørelse på forhånd.

Deltakelse på fjellstyremøter

Noen av nemndsmedlemmene er også medlemmer i lokale fjellstyrer, mens andre ikke er det. Det ble vist til at fjellstyremøtene er åpne møter. Det kan imidlertid være lurt å ta kontakt med daglig leder i fjellstyret på forhånd, og gi beskjed om at en kommer.

Dialogmøte med utvalgene

Årets siste styremøte kan kombineres med et dialogmøte med de tre villreinutvalgene, for å diskutere felles utfordringer. Det var enighet i styret om at det ville være nyttig med et slikt møte.

VEDTAK

Villreinnemnda kontakter utvalgene i Rondane Nord, Rondane Sør og Sølnekletten for å lodde stemningen for et felles dialogmøte i månedsskiftet oktober/november, med formål å diskutere felles utfordringer. Sekretærene i utvalgene og nemnda foreslås som arbeidsgruppe for et slikt dialogmøte, med ansvar for å utarbeide program og praktisk organisering. Hvert utvalg og nemnda dekker kostnadene ved møtedeltakelse.

2017/31 EVENTUELT

Leder viste til praksis fra forrige nemnd, der møtene startet med en «runde rundt bordet» der nemndsmedlemmene orienterte om saker fra egen kommune som nemnda burde kjenne til, og som ikke sto på sakskartet. I stedet for at det tas en generell runde på starten av møtet, foreslo Jørund at vi setter av tid til innspill på slutten av møtene. De som da har noe de ønsker å ta opp/orientere om, får da mulighet til det på slutten av møtene. Forslaget fikk tilslutning fra de andre møtedeltakerne.

Lillehammer 25.04.2017

Marit Vorkinn, Sekretær, Sign.

Underskrifter for nemnda

.....
.....
.....
.....